

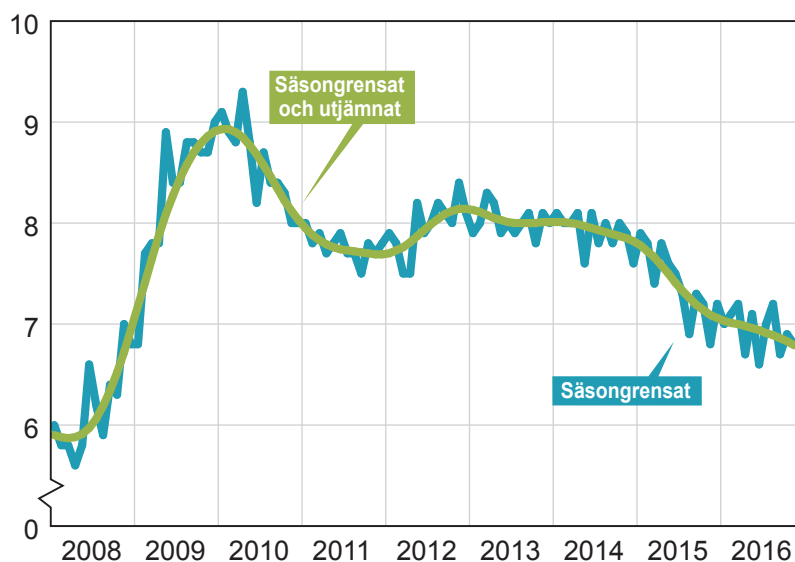
SCB-Indikatorer

E K O N O M I S K M Å N A D S Ö V E R S I K T

Arbetslösheten minskar svagt

Arbetslöshet

Procent av arbetskraften, 15–74 år

- Inflationstakten fortsätter att stiga
Sid 14
- Svag tillväxt i Italien
Sid 21

I fokus:
**Att navigera
bland infla-
tionsmått**
sid 12

KOMMENTARER & ANALYS

INNEHÅLL

Konjunkturläget.....	2	Näringsliv.....	14
Industri.....	4	Priser.....	14
Utrikeshandel.....	6	Arbetsmarknad.....	16
Handel, konsumtion och tjänster.....	8	Finansmarknad.....	17
Bygghandelsmarknad.....	11	Internationell utblick.....	19
"I fokus".....	12	Svenska ekonomiska indikatorer.....	22

KONJUNKTURLÄGET

Fortsatt uppgång för Sveriges ekonomi

Den svenska ekonomin har fortsatt att stärkas under 2016. Tillväxten var mycket stark i fjol, speciellt under avslutningen av året då även en hög flyktinginvandring bidrog till att höja BNP. Under de tre första kvartalen i år har det dock skett en tillbakagång till en mer genomsnittlig tillväxttakt. Industrin har haft det lite kämpigare efter lyftet under fjolåret medan tjänsteproduktionen fortsatt växa men i något lägre takt än under 2015.

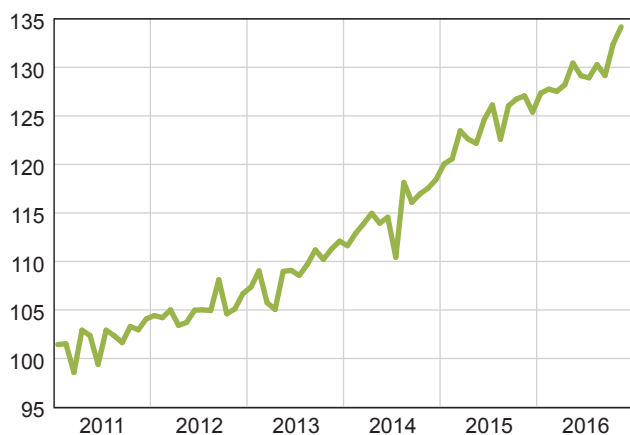
Exporten har utvecklats relativt svagt under året trots att kronan fortsatt att försvagas. Investeringarna har däremot fortsatt upp och det är främst bostadsinvesteringarna som drar med en mycket stark uppgång. Hushållskonsumtionen växer också men i något lugnare takt än i fjol och detsamma gäller den offentliga konsumtionen.

Boendet som är hushållens största utgiftspost bidrar till en ökning av konsumtionen även i år. Ökningstakten har dock mattats något jämfört med i början av året. Utvecklingen för möbler och inredning fortsätter däremot att vara stark. Kläd- och skohandeln har däremot haft en svag utveckling under året och minskat sin försäljning något jämfört med fjolåret.

Bilhandeln har gått bra även i år men en avmattning börjar synas vad gäller exempelvis nyregistreringar av personbilar. Det sker dock från historiskt höga nivåer. Försäljningen inom detaljhandeln har under året haft en relativt måttlig tillväxttakt. Avslutningen av året ser dock starkare ut där sällanköps handeln ökat rejält i både oktober och november.

Försäljning sällanköpsvaruhandel

Index 2010=100, fasta priser, säsongrensat

Förbättrad arbetsmarknad

Sysselsättningen har ökat under året. I november var 74 000 fler personer sysselsatta än motsvarande månad i fjol. Sysselsättningsgraden har också stigit något och ligger nu på samma nivå som innan finanskrisen. Minskningen av arbetslösheten har fortsatt men nedgången är inte lika kraftig som i fjol. Det förklaras av att arbetskraften ökat i nästan samma takt som sysselsättningen.

Arbetsförmedlingens statistik visar att det råder en tudelad bild på arbetsmarknaden. Bland inrikes födda minskar arbetslösheten medan trenden är den motsatta för utrikes födda. Den främsta förklaringen är att allt fler nyanlända som fått uppehållstillstånd har skrivit in sig som arbetssökande. I SCB:s arbetskraftsundersökning märks ännu inte den effekten lika tydligt.

Starka konjunktursignaler

Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer visar för närvarande mycket positiva signaler inför nästa år. Efter en successiv dämpning under årets första halvår har barometerindikatorn vänt uppåt i slutet av året. Decemberbarometern visade en kraftig uppgång och det var framförallt en stor optimism bland industriföretagen som drog upp. Till viss del kan det hänföras till enskilda industribranscher men tillverkningsindustrins konfidensindikator noteras nu på en historiskt hög nivå. Orderstocksomdömet har förbättrats och prognoserna om framtida produktionsvolymerna har fortsatt uppåt.

Bland de övriga huvudbranscherna är läget fortsatt något starkare än normalt även om indikatorerna sjönk något i december för både byggbranschen och detaljhandeln. Inom tjänstesektorn steg däremot konfidensindikatorn. Hushållens optimism dämpades något i december sedan omdömet om den egna ekonomin försvagats men är fortfarande något starkare än normalt.

Konjunkturinstitutet räknar i sin senaste prognos med att högkonjunkturen fortsätter men att tillväxten mattas av under nästa år. Investeringarna väntas ge ett något mindre bidrag till tillväxten än tidigare år medan bidraget från nettoexporten ökar. Totalt bedöms BNP-tillväxten sjunka från 3,2 procent i år till 2,5 procent 2017, kalenderkorrigerat. Efterfrågan på arbetskraft fortsätter att vara hög men en tilltagande brist på arbetskraft med rätt kompetens väntas dämpa sysselsättningstillväxten.

Reporäntan oförändrad

Riksbanken meddelade den 21 december att reporäntan lämnas oförändrad. Det innebär att räntan endast justerats en gång i år, i februari, då den sänktes från -0,35 till -0,50

procent. Riksbanken har även stimulerat ekonomin genom att köpa statsobligationer i stor skala. Vid decembermötet beslutade direktionen att förlänga stödköpen under första halvåret 2017 så att stödköpen totalt kommer att uppgå till 275 miljarder kronor i mitten av nästa år.

Inflationen har stigit något under året efter att ha varit närmast obefintlig under ett par års tid. Mätt som förändring av KPI var inflationstakten i november den högsta sedan mars 2012. I månadens fokusartikel på sidan 12 beskrivs skillnader och likheter mellan olika inflationsmått.

Uppgång på börsen

Stockholmsbörsen ser ut att sluta året på plus. Med endast ett fåtal handelsdagar kvar under 2016 har börsen stigit med knappt 6 procent jämfört med förra årsskiftet. Ett par hack i kurvan har det dock varit under året. Precis i början av 2016 sjönk börsen efter oro om läget i Kina, i juni kom ett ras i samband med Brexit och en ny nedgång inträffade dagarna innan det amerikanska presidentvalet. Efter valet har dock börsen gått mycket starkt och uppgången fortsatte även i december.

Även globalt har börsutvecklingen överlag varit positiv. En bidragande orsak är den expansiva penningpolitiken som inneburit fortsatt låga räntor vilket gjort det fördelaktigt att placera i aktier. Mot slutet av året har dock räntor med längre löptider stigit något medan de korta räntorna fortsatt varit mycket låga. På valutamarknaden har dollarn stärkts under året, särskilt under andra halvåret, medan kronan fortsatt att försvagas. Även det brittiska pundet har försvagats, till och med mot kronan, och nedgången tog fart efter Brexit-beskedet.

Oljepriset har varit fortsatt lågt under året men har ändå stigit jämfört med januari då det var som lägst. Oljekartellen Opec fattade nyligen beslut om produktionsminskningar för att pressa upp priset. En överenskommelse med länder även utanför Opec om att minska produktionen fick priset att stiga ytterligare. Brentoljan handlas nu till cirka 55 dollar per fat, vilket är ungefär dubbelt så mycket som i slutet av januari, men endast halva priset som noterades i mitten av 2014.

Oljepris

Brent, USD per fat, (data t.o.m. 20 dec 2016)

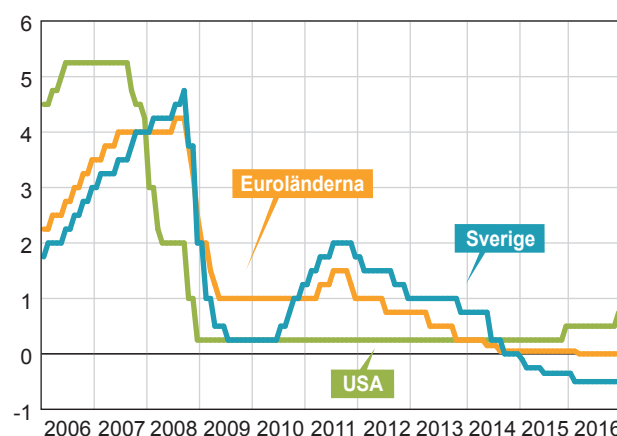
Källa: Macrobond

Fed höjde räntan

Precis som i fjol höjde USA:s centralbank, Federal Reserve, räntan i december. Feds beslut var väntat och marknadsreaktionerna blev små. Bakgrunden till räntehöjningen var en fortsatt förstärkning av ekonomin och arbetsmarknaden samtidigt som inflationen visat en uppåtgående trend. Samtidigt höjde Fed prognosen för den framtida ränteutvecklingen till tre höjningar under nästa år mot två i den tidigare bedömningen.

Centralbankernas styrräntor

Procent

Källa: Macrobond

ECB lämnade däremot sin styrränta oförändrad i december men beslutade att förlänga sina stödköp av statsobligationer i ytterligare ett år. Månadsbeloppen blir dock något lägre från april och framåt. Även i Europa har inflationen så sakta börjat ta steg uppåt men det är ännu långt kvar till ECB:s inflationsmål.

Händelserikt år

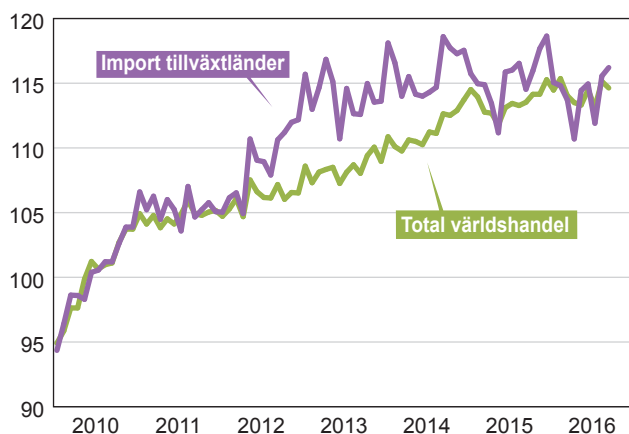
Det har varit ett ovanligt händelserikt år globalt där två händelser sticker ut lite extra. Först var det den brittiska folkomröstningen i juni som resulterade i att en knapp majoritet av befolkningen röstade för att lämna EU. Det amerikanska presidentvalet i november slutade med vinst för den republikanske kandidaten Donald Trump. Han har pratat om att genomföra skattesänkningar, främst för höginkomsttagare, samt stora investeringar i infrastruktur. Detta har marknaden hittills tolkat positivt då det kan ge ökad tillväxt på kort sikt. Att Trump vill riva upp handelsavtal och öka protektionismen är däremot något som kan få negativa konsekvenser för den globala ekonomin. Hittills råder dock stor osäkerhet kring hur den ekonomiska politiken kommer att utformas.

Dämpad världshandel

Utvecklingen för världshandeln har dämpats under året där den uppåtgående trenden som varat sedan 2009 har planat ut. Svagare efterfrågan från tillväxtmarknader är den främsta orsaken vilket syns i minskad import i dessa länder. Trots stora svängningar månad för månad är den aktuella trenden svagt nedåtgående.

Världshandel, CPB World Trade Monitor

Volymindex 2010=100, säsongrensat

Kinas omställning till mer inhemskt driven ekonomi har fortsatt under året och bidragit till att dämpa världshandeln. I början av året var det stor turbulens efter spekulationer om att läget i den kinesiska ekonomin var svagare än vad den offentliga statistiken angav. Det resulterade i stora börsfall över hela världen. Marknadsoron lugnade sig dock efterhand och de officiella BNP-siffrorna visar att Kinas ekonomi vuxit stabilt med 6,7 procent i årstakt samtliga tre kvartal hittills i år.

Tillväxten måttligare i Europa

De europeiska ekonomierna växer endast i måttlig takt. Positiva signaler kan dock skönjas i vissa länder där exempelvis Spaniens ekonomi har fortsatt att växa i snabb takt. Grekland är på väg ur recessionen men har ännu långt kvar till BNP-nivåerna innan finanskrisen. Arbetslösheten i dessa länder är dock fortsatt hög även om den har minskat något jämfört med fjolåret. Även i Portugal har ekonomin återhämtat sig med tillväxt tio kvartal i rad.

I både Italien och Frankrike växer däremot ekonomin svagt och även den tyska tillväxten mattades under året. Storbritanniens ekonomi har ännu inte påverkats nämnvärt av det kommande EU-utträdet men tillväxten var några tiondelar lägre tredje kvartalet i år än kvartalet innan.

Nästa år väntar troligtvis ännu ett politiskt händelserikt år. I januari tillträder Donald Trump som USA:s president och under våren har Storbritannien aviserat att artikel 50, som formellt är en ansökan om EU-utträde, ska aktiveras. Därefter kan förhandlingarna mellan EU och Storbritannien komma igång på riktigt. Viktiga val kommer dessutom att hållas i flera av Europas största ekonomier och valresultaten kan komma att få stor effekt på världsekonomin. I Frankrike ska en ny president väljas och i Tyskland är det val till förbundsdagen.

INDUSTRI

Industrins orderingång uppvisade en stabil uppåtgående utveckling under första halvan av 2015 för att under hösten ersättas av kraftiga upp- och nedgångar. Sammantaget bidrog dock utvecklingen under 2015 till ett uppsving för

orderingången men hittills under 2016 har utvecklingen varit mer dämpad. Framförallt under första halvan av året då orderingången låg under nivån från årets början. Därefter har utveckling varit mer volatil. I juli noterades orderingången för en brant uppgång, som följdes av en ännu skarpare nedgång i augusti, innan orderingången åter steg kraftigt i september. I oktober fortsatte den att öka men i en betydligt långsammare takt än månaden innan. Produktionen inom industrin har hittills i år ökat mer än samma period förra året. Utvecklingen för de senaste månaderna har i likhet med orderingången dock varit rejält omväxlande med en kraftig nedgång i augusti, följt av en ännu större uppgång i september för att i oktober åter backa något.

Framåtblickande indikatorer tecknar dock en väldigt ljus bild för tillverkningsindustrin. Konjunkturinstitutets konfidensindikator för tillverkningsindustrin steg kraftigt i december till en historisk hög nivå. Läget kan därmed beskrivas som klart starkare än normalt. Fler företag är nöjda med storleken på orderstocken och andelen företag som planerar att öka produktionsvolymen de kommande tre månaderna fortsatte att stiga.

Industrins produktionsvolym

Senaste uppgift: oktober 2016

Källa: SCB:s industriproduktionsindex

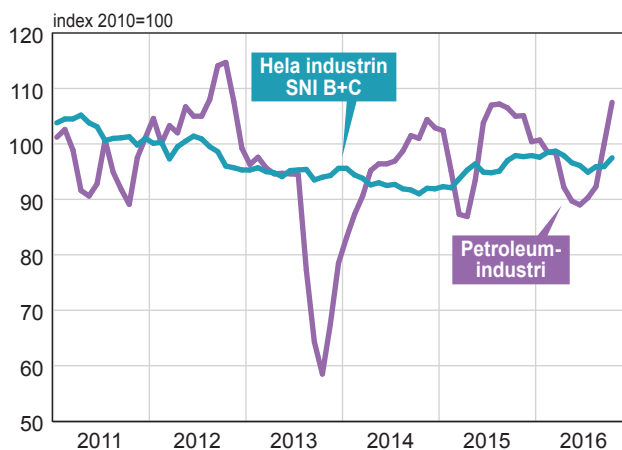
Sini Kilpeläinen

Lägre industriproduktion i oktober

Den svenska industriproduktionen minskade något i oktober jämfört med föregående månad. De senaste månaderna har bjudit på tvära kast med en kraftig produktionsnedgång i augusti som sedan återhämtades med råge i september för att sedan minska med 1,3 procent i oktober jämfört med månaden innan, i kalenderkorrigerade och säsongrensade tal. Trendskattningen visar en relativt måttlig utveckling under 2016 efter uppgången under fjolåret. Produktionen minskade även 0,5 procent mot oktober föregående år, efter kalenderkorrigering.

Industriproduktionsindex

Säsongrensade månadsvärden utjämnade med tremånaders glidande medelvärde

Den största nedgången bland industrins huvudgrupper redovisades inom industrin för icke varaktiga konsumtionsvaror, vars produktion minskade med 10,1 procent efter säsongrensning. Inom industrins delbranscher redovisade aggregatet för kemisk industri och läkemedelsindustri störst nedgång på 12,9 procent och branschen förklarar hela industrins nedgång. Även industrin för icke-metalliska mineraliska produkter visade en nedgång i oktober, både okorrigerat och säsongrensat.

Den största ökningen redovisades inom industrin för energirelaterade insatsvaror, där produktionen steg med 15,4 procent jämfört med föregående månad, där uppgången inom delbranschen för petroleumproduktion som ökade med 15,8 procent låg bakom detta. Även den årliga förändringen, jämfört med oktober föregående år, var störst inom industrin för energirelaterade insatsvaror med en ökning på 7,2 procent, i kalenderkorrigerade tal.

Industriproduktion

Förändring i procent

	okt 16/ sep 16	aug-okt 16/ maj-jul 16	okt 16/ okt 15	jan-okt 16/ jan-okt 15
Hela industrin	-1	0	0	2
Trävaruindustri, ej möbler	-1	0	4	7
Massa och papper	-2	1	-2	0
Grafisk industri	3	-5	-5	-6
Kemisk industri o läkem.	-13	11	5	-2
Stål- och metallverk	-1	1	3	10
Metallvaruindustri	-1	-8	-2	-1
Elektronikindustri	1	15	12	5
Maskinindustri	-1	-2	-2	-2
Industri för motorfordon	3	-4	-3	17

Svagt negativ tremånadersutveckling

Under den senaste tremånadersperioden (augusti-oktober) minskade den totala industriproduktionen med 0,2 procent jämfört med föregående tremånadersperiod (maj-juli), säsongrensat. Bland industrins huvudgrupper hade industrin för varaktiga konsumtionsvaror störst minskning och produktionen backade med 2,8 procent. Produktionen minskade även inom flera delbranscher jämfört med föregående tremånadersperiod. Störst minskning sågs inom annan transportmedelsindustri. Det var även stora uppgångar inom elektronikvaruindustrin, industrin för petroleumprodukter samt aggregatet för kemisk industri och läkemedelsindustrin.

Negativ trend i årsutvecklingen

Den totala industrins årsutveckling var negativ i oktober och störst nedgång redovisade annan transportmedelsindustri, med 10,6 procent. Den kalenderkorrigerade serien för denna bransch har sjunkit de senaste åren under motsvarande höstperiod. Positiv årsutveckling sågs däremot inom elektronikvaruindustrin som håller en fortsatt stark produktionsnivå.

Den ackumulerade årsutvecklingen för hela industrin visar att produktionen ökat med 2,2 procent hittills under 2016 jämfört med motsvarande period föregående år. Tillväxttakten har dock avtagit under året. Detta syns främst inom motorfordonsindustrin men även produktionen inom stål- och metallverk visar negativ riktning.

Industrins ordergång

Senaste uppgift: oktober 2016

Källa: SCB:s ordergång och omsättningsstatistik

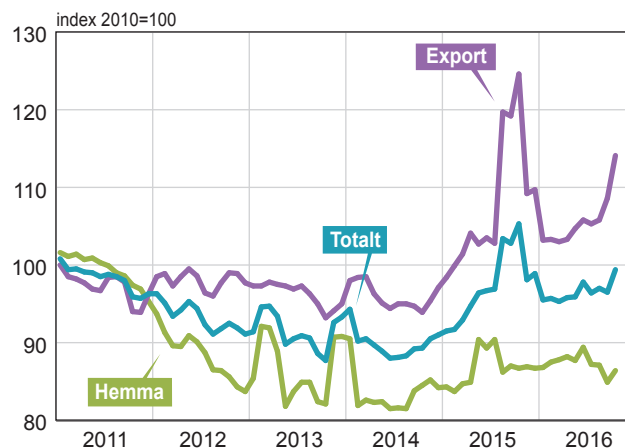
Anton Hammarstedt

Industrins ordergång steg i oktober

Industrins ordergång ökade för andra månaden i rad på månadsbasis. I oktober var uppgången 1,9 procent, i säsongrensade siffror. Hemmamarknaden minskade med 1,4 procent, medan exportmarknaden ökade med 6,9 procent jämfört med september. Bland huvudgrupperna minskade industrin för både varaktiga som icke varaktiga konsumtionsvaror, medan insatsvaruindustrierna samt industrin för investeringsvaror ökade. Ökningen i industrin för investeringsvaror härrör främst från månadens stora ökning i annan transportmedelsindustri, som steg med 53 procent på månadsbasis, vilket också är den största ökningen bland branscher och aggregat.

Industrins ordergång

Säsongrensade månadsvärden utjämnade med tremånaders glidande medelvärde. Fasta priser

Den bransch där ordergången minskade mest under månaden var aggregatet för kemisk industri och läkemedelsindustri, som minskade sin ordergång med 6,3 procent jämfört med föregående månad, med minskad ordergång på både hemma- och exportmarknaderna.

Att ordergången totalt sett visar en uppgång stämmer överens med Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer från oktober, där tillverkningsindustrin rapporterade ökad ordergång.

Ökad ordergång på årsbasis

På årsbasis ökade industrins ordergång med 6 procent, vilket härrör från exportmarknaden, som ökade med 12,5 procent. Hemmamarknaden minskade med 1,5 procent. Liksom med månadsjämförelsen var det annan transportmedelsindustri som ökade mest på årsbasis där en stor uppgång på exportmarknaden låg bakom. Andra branscher med stora ökningar, var elektronikvaruindustrin, industrin för elapparatur samt petroleumindustrin. Elektronikvaruindustrin och petroleumindustrin uppvisade båda sina högsta säsongrensade index under året medan industrin för elapparatur visade sitt högsta säsongrensade

indextal sedan juli.

Den bransch som minskade mest på årsbasis var grafisk industri som backade med 5,1 procent. Minskningar i liknande storleksordning syntes även hos industrin för andra icke-metalliska mineraliska produkter och motorfordonsindustrin.

Bland huvudgrupperna var det endast industrin för varaktiga konsumtionsvaror som hade lägre orderingång än oktober 2015, trots en ökning på hemmamarknaden. Störst ökning skedde inom industrin för energirelaterade insatsvaror, som i denna undersökning endast utgörs av petroleumindustrin.

Orderingång och omsättning

Förändring i procent

	okt 16/ sep 16	okt 16/ okt 15	jan-okt 16/ jan-okt 15
Orderingång			
Hemmamarknad	-1	-1	0
Exportmarknad	7	12	-1
Totalt	2	6	0
Omsättning			
Hemmamarknad	0	-2	1
Exportmarknad	1	5	4
Totalt	0	2	3

Industrin för stål- och metallverk ökar 2016

Hittills i år har den ackumulerade orderingången minskat med 0,5 procent jämfört med perioden januari-oktober 2015. Minskningen härrör främst från en väldigt hög orderingång i den tunga branschen annan transportmedelsindustri i september 2015.

Tre av fem huvudgrupper har minskat i den ackumulerade årsjämförelsen då endast industrin för insatsvaror och industrin för varaktiga konsumtionsvaror har ökat.

Vad gäller individuella branscher och aggregat, så har annan transportmedelsindustri minskat mest (återigen på grund av det höga indextalet i september 2015), medan industrin för stål- och metallverk har ökat mest (13,9 procent). Ökningen är ungefär jämnt fördelad över båda marknaderna, även om exportmarknaden har ökat marginellt mer än hemmamarknaden (12,5 procent på hemmamarknaden och 14,6 procent på exportmarknaden). Under oktober var det dock främst exportorderingången som ökade.

Även mineralutvinningsindustrin, som producerar insatsvarorna som sedan förädlas inom industrin för stål- och metallverk, har ökat i den ackumulerade årsjämförelsen.

Industrins investeringar

Senaste uppgift: oktober 2016

Källa: SCB:s investeringsenkät

Rickard Persson

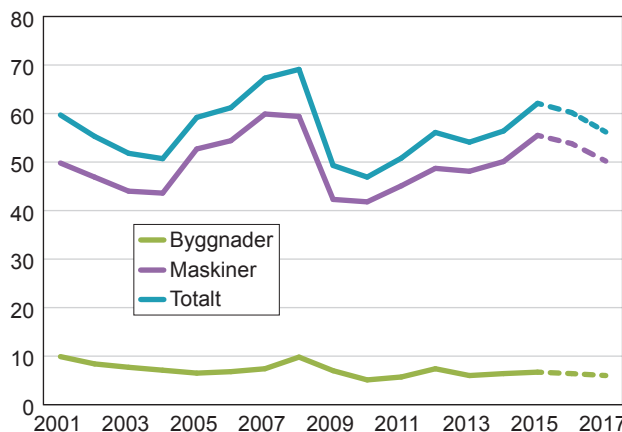
Gruvindustrin sänker investeringarna

Enligt SCB:s senaste investeringsenkät visade tillverkningsindustrin en volymökning (volymbegrepp definieras som

den procentuella förändringen mellan två år beräknad i 2008 års penningvärde) på ca 2 procent i år medan gruvindustrin visar på en volymminskning om ca 36 procent. Minskningen i gruvindustrin drar ner investeringar totalt i industrisektorn och prognosen är en volymminskning med 3 procent jämfört med 2015. Lönsamheten i gruvindustrin har minskat de senaste åren, vilket är en förklaring till de minskade investeringarna i branschen. Gruvindustrins minskade lönsamhet kan till stor del kopplas till sjunkande råvarupriser, vilket har att göra med minskad efterfrågan i b.l.a. Kina.

Industrins investeringar

Miljarder kronor. 2008 års priser. Prognos 2016–2017

Massaindustrin ökar sina investeringar med 20 procent i år, vilket torde ha att göra med att efterfrågan på massa ökat globalt. En annan bransch som det ser ljus ut för på investeringsfronten är träindustrin, där investeringarna ökar 25 procent enligt prognosen för 2016.

Industriföretagen lämnar en blygsam prognos för 2017 där det planeras investeringar om ca 60 miljarder nästa år vilket är en volymminskning med ca 7 procent jämfört med i år, där gruvindustrin räknar med oförändrade volymer.

UTRIKESHANDEL

Nationalräkenskaperna för tredje kvartalet visade att den svenska exporten vände upp och ökade med 1,3 procent, säsongrensat och jämfört med föregående kvartal. Exporten ökade därmed efter två kvartal med nedgång och orsaken till det positiva beskedet var betydande tillväxt inom framförallt tjänsteexporten som steg med 2,2 procent. Även varuexporten ökade måttligt med 0,9 procent. Uppsvinget för exporten tillsammans med en måttlig utveckling av tjänsteimporten och en modest ökning av varuimporten bidrog till att utrikeshandeln lämnade ett positivt bidrag till BNP-utvecklingen tredje kvartalet.

SCB:s utrikeshandelsstatistik visar dock att värdet för varuexporten har utvecklats svagt under årets första tio månader och är 1 procent lägre än värdet under motsvarande period förra året. Varuimporten har däremot utvecklats starkt och är 1 procent högre än under motsvarande period föregående år. För oktober redovisades ett handelsunder-

skott för tredje gången hittills i år då varuimporten översteg varuexporten med närmare 3 miljarder. Optimismen spirar dock i senaste Exportchefsindex då företagen rapporterar om en förbättring av nuläget från tredje till fjärde kvartalet och fler tror på ökad efterfrågan från exportmarknaden framöver.

Varuexport, landområden

Område	Värde mkr		Andel %	Förändr 16/15 %
	2016 jan-sep	2015 jan-sep		
Europa	640 542	640 266	73,8	0
EU-länder	515 153	512 911	59,4	0
Övriga Europa	125 388	127 355	14,5	-2
Afrika	20 558	23 922	2,4	-14
Amerika	90 350	92 131	10,4	-2
Nordamerika	72 934	73 779	8,4	-1
Central- och Sydamerika	17 416	18 352	2,0	-5
Asien	103 392	109 286	11,9	-5
Mellanöstern	19 897	23 747	2,3	-16
Övriga länder i Asien	83 495	85 538	9,6	-2
Oceanien och övriga områden	12 811	12 620	1,5	2
Totalt	867 653	878 224	100,0	-1

Varuimport, landområden

Område	Värde mkr		Andel %	Förändr 16/15 %
	2016 jan-sep	2015 jan-sep		
Europa	734 830	718 986	84,3	2
EU-länder	625 132	601 115	71,7	4
Övriga Europa	109 698	117 871	12,6	-7
Afrika	6 071	7 604	0,7	-20
Amerika	35 784	36 848	4,1	-3
Nordamerika	26 831	25 924	3,1	3
Central- och Sydamerika	8 953	10 924	1,0	-18
Asien	92 418	94 891	10,6	-3
Mellanöstern	2 771	3 195	0,3	-13
Övriga länder i Asien	89 647	91 696	10,3	-2
Oceanien och övriga områden	2 437	2 127	0,3	15
Totalt	871 540	860 456	100,0	1

Handelsnetto

Senaste uppgift: oktober 2016

Källa: SCB:s utrikeshandelsstatistik

Handelsnettot -2,7 miljarder kronor i oktober

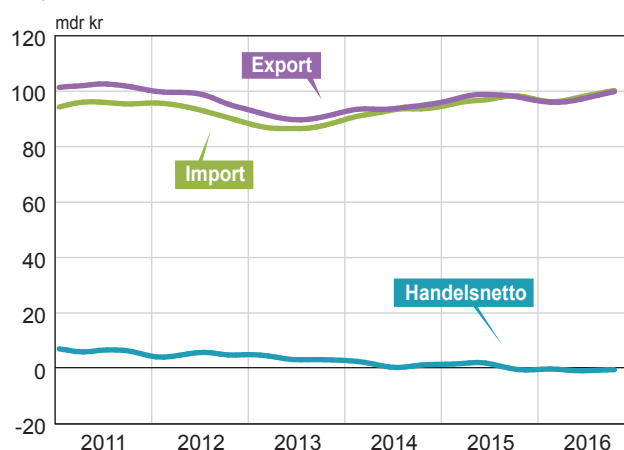
Utrikeshandeln med varor gav ett underskott på 2,7 miljarder kronor under oktober 2016 enligt preliminära beräkningar. För oktober 2015 var det ett underskott på 3,1 miljarder kronor.

Varuexportens värde under oktober uppgick till 102,9 miljarder kronor och varuimporten till 105,6 miljarder. Både varuexporten och varuimporten har därmed minskat med 1 procent i värde jämfört med oktober 2015. Handeln med länder utanför EU gav ett överskott på 12,4 miljarder kronor medan EU-handeln gav ett underskott på 15,1 miljarder.

Export och import av varor samt handelsnetto

Säsongrensade månadsvärden i löpande priser. Trend.

Miljarder kronor

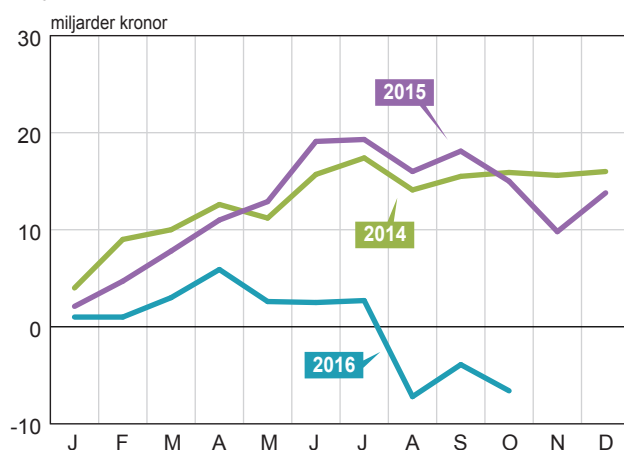

Antalet vardagar i oktober var en mindre jämfört med oktober 2015. Rensat för säsongspåverkan visar handelsnettot ett underskott på 0,4 miljarder kronor för oktober 2016 och ett underskott på 0,5 miljarder kronor för september 2016. För augusti 2016 var motsvarande värde ett underskott på 0,6 miljarder kronor.

Sveriges handelsnetto

Akkumulerade månadsvärden från årets början.

Miljarder kronor. Löpande priser

Hittills under året har värdet för varuexporten minskat med 1 procent, medan varuimporten har ökat med 1 procent jämfört med motsvarande period förra året. Varuexportvärdet under denna period uppgick till 970,5 miljarder kronor och varuimportvärdet till 977,1 miljarder. Handelsnettot för januari-oktober 2016 gav därmed ett underskott på 6,6 miljarder kronor. För motsvarande månader ett år tidigare noterades ett överskott på 15,0 miljarder kronor.

HANDEL, KONSUMTION OCH TJÄNSTER

Total detaljhandel

Senaste uppgift: november 2016

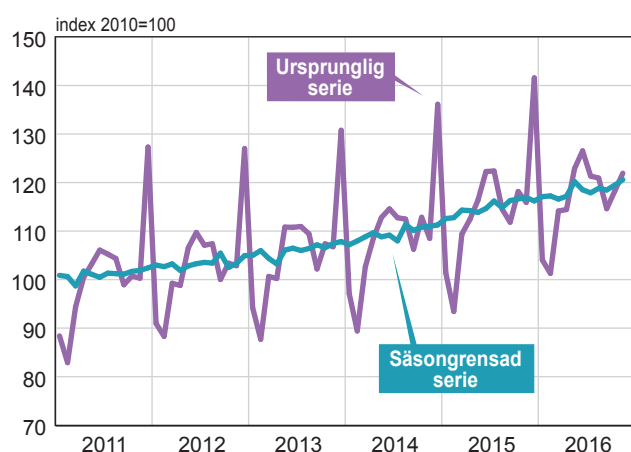
Källa: SCB:s o HUI:s detaljhandelsindex

Stark tillväxttakt för andra månaden i rad

Detaljhandelns positiva utveckling fortsatte för andra månaden i rad då försäljningen ökade med 0,9 procent i november, säsongrensat och jämfört med oktober. November brukar dock vara stark för detaljhandeln då denna månad har uppvisat tillväxt under de senaste sex åren. Månadstillväxten under november i år låg även en bra bit över genomsnittet under årets första elva månader. Tillväxten hittills i år har dock varit ryckig. Detaljhandeln började året med två månader av tillväxt för att sedan sjunka måttligt i mars. Under april och maj tog tillväxten fart igen för att sedan sjunka under högsommaren. I augusti ökade detaljhandeln men minskade sedan åter något i september.

Total försäljningsvolym inom detaljhandeln

Säsongrensade månadsdata

Såväl sällanköpshandeln som dagligvaruhandeln bidrog till uppgången i november och försäljningen ökade med 1,3 respektive 0,4 procent jämfört med oktober. Dagligvaruhandeln vände därmed upp något efter att ha minskat under oktober. Tillväxttakten för sällanköpshandeln avtog något under november efter att ha ökat med mer än 2 procent i oktober. Årets första elva månader har dock varit starka för sällanköpshandeln då månadstillväxttakten i snitt är högre än under 2015.

Även i ett tremånadersperspektiv uppvisar detaljhandeln ett gynnsamt läge då den har ökat med drygt 1 procent mellan september och november jämfört med perioden juni till augusti. I detta perspektiv uppvisar sällanköpshandeln en tillväxt på knappt 2 procent medan dagligvaruhandeln minskat något.

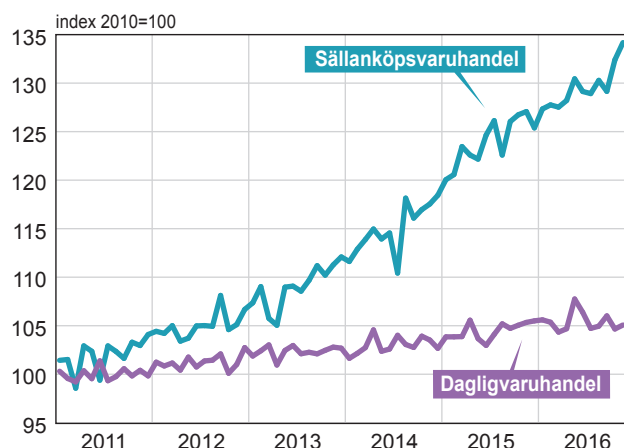
Stark utveckling i årstakt

Försäljningen i den totala detaljhandeln var 3,6 procent högre i november än motsvarande månad förra året, kalenderkorrigerat och mätt i fasta priser. Inom sällanköps-

handeln ökade försäljningen med 6,4 procent medan försäljningen minskade med 0,2 procent inom dagligvaruhandeln jämfört med november i fjol. November var framförallt en stark månad för postorderhandeln som steg med knappt 15 procent jämfört med samma månad föregående år. Även bokhandeln och annan butikshandel uppvisade ett gynnsamt läge då denna bransch ökade med ungefär 13 procent.

Branschuppdelad försäljningsvolym inom detaljhandeln

Säsongrensade månadsdata

Stabilt läge under årets elva första månader

Under årets första elva månader ökade försäljningen i detaljhandeln med 3,1 procent, kalenderkorrigerat och mätt i fasta priser, jämfört med motsvarande period förra året. Tillväxten i sällanköpshandeln var betydligt högre än tillväxten inom dagligvaruhandeln. Försäljningen inom sällanköpshandeln ökade med 4,7 procent under årets elva första månader. Dagligvaruhandeln har uppvisat en mer blygsam tillväxt och ökade med 1 procent under samma period. Mätt i löpande priser är utvecklingen inom både sällanköpshandeln och dagligvaruhandeln högre vilket är en följd av prisuppgångar under året.

Detaljhandel

Försäljningsvolym inom detaljhandeln. Kalenderkorrigerad volymförändring i procent jämfört med motsvarande period föregående år

	nov 2016	jan–nov 2016
Dagligvaruhandel	–0,2	1,0
därav:		
Detaljhandel, mest livsmedel	–0,1	1,1
Specialiserad detaljhandel med livsmedel, drycker o tobak	–0,8	0,7
Sällanköpsvaruhandel	6,4	4,7
därav:		
Läkemedel, sjukvårdsartiklar, kosmetika m.m	6,9	5,9
Beklädnadshandel	4,4	–1,4
Hemutrustningshandel	1,6	3,8
Bokhandel och annan butikshandel	13,3	7,1
Postorderhandel	14,7	14,0
Totalt detaljhandel	3,6	3,1

Under årets första elva månader utmärker sig postorderhandeln då den uppvisar en tillväxt på 14 procent jämfört med motsvarande period i fjol. Även detaljhandeln med sjukvårdsartiklar och kosmetik uppvisar en hög tillväxt. I år har dock beklädnadshandeln, där både kläder och skor ingår, minskat något jämfört med motsvarande period 2015.

Hushållens konsumtion

Senaste uppgift: oktober 2016

Källa: Hushållens konsumtionsindikator

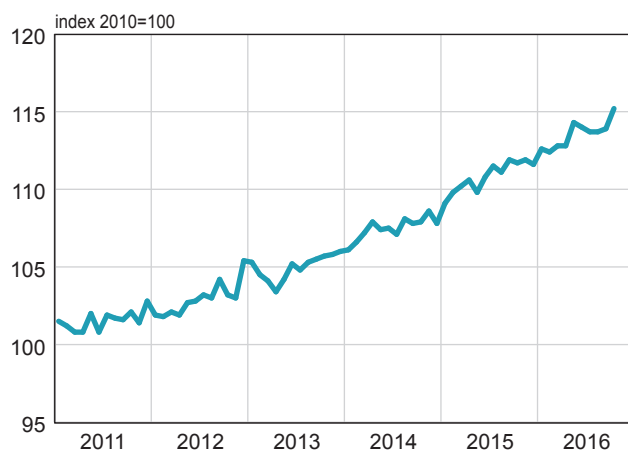
Anton Hammarstedt

Hushållskonsumtionen ökade i oktober

Hushållens konsumtionsutgifter ökade både på månads- och årsbasis. Jämfört med september ökade konsumtionen med 1,1 procent i säsongrensade siffror, medan den kalenderkorrigerade jämförelsen med oktober 2015 visade en ökning på 3,3 procent.

Hushållens konsumtionsindikator

Säsongrensade månadsdata

Den branschgrupp som har ökat mest jämfört med föregående år är möbler, inredningsartiklar, hushållsutrustning och förbrukningsvaror. Denna grupp har dock en låg vikt när totalmättet sammanräknas. Den grupp som har bidragit mest till totalens ökning är rekreation och kultur som har ökat med 9 procent på årsbasis. Endast två grupper har minskat på årsbasis; detaljhandel med brett sortiment (där det ingår matvaru- och dryckeshandel) samt beklädnadshandel. Detaljhandeln har visserligen en av de högre vikterna, men minskningen i sig har varit liten (-0,6 procent). Beklädnadshandeln har minskat något mer, med 1,5 procent, men den har en av de lägre vikterna i undersökningen.

Uppåtgående trend fortsätter

Den långsiktiga trenden med ökande konsumtionsutgifter fortsätter alltså, även om den har planat ut under senaste månaderna. Hittills under 2016 har den totala hushållskonsumtionen ökat med 2,6 procent jämfört med januari-oktober 2015. I den ackumulerade årsstatistiken har alla branschgrupper ökat sånär som på beklädnadshandeln, som har minskat med 2,4 procent. Störst ökning har skett

inom möbler, inredningsartiklar, hushållsutrustning och förbrukningsvaror, som har ökat med 4,8 procent. Störst konsumtionsökning om man ser till branschens vikt har skett inom transporter och motorfordonshandel, som har ökat med 4,4 procent.

Hushållskonsumtion

Hushållens konsumtionsutgifter. Kalenderkorrigerad volymförändring i procent jämfört med motsvarande period föregående år

	okt 2016	jan-okt 2016
Detaljhandel, mest livsmedel	-0,6	0,9
Beklädnadshandel	-1,5	-2,4
Bostad, elektricitet, gas och uppvärmning	1,5	1,9
Möbler, inredning m.m.	11,0	4,8
Transporter och detaljhandel med och service av motorfordon	3,9	4,4
Post- och telekommunikation	10,1	4,4
Rekreation och kultur	9,0	4,7
Hotell och restaurang	6,3	4,5
Övriga varor och tjänster	4,4	1,6
Hushållens konsumtionsutgifter (exklusive utlandsposter)	3,3	2,6

Personbilar och lastbilar

Senaste uppgift: november 2016

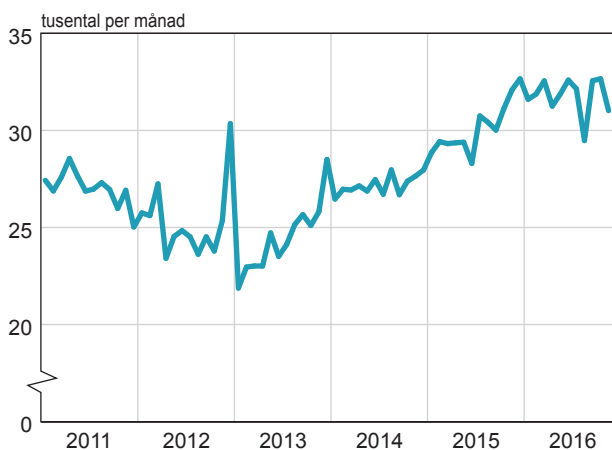
Källa: Trafikanalys och SCB:s fordonstatistik

Minskning från hög nivå

Efter en mycket stark uppgång under 2015 har utvecklingen för personbilsregistreringarna stabiliserats i år på en historiskt hög nivå. Under hösten har dock utvecklingen börjat peka svagt nedåt och den långsiktiga trendskattningen har sjunkit under de tre senaste månaderna. I säsongrensade tal har utvecklingen skiftat mycket mellan månaderna och efter en svag uppgång under oktober minskade nyregistreringarna med 5 procent under november jämfört med månaden innan. Nyregistreringarna var i november 3,5 procent lägre än vid utgången av andra kvartalet i år, säsongrensat.

Nyregistrerade personbilar

Säsongrensade månadsdata

Källa: Trafikanalys samt egna beräkningar

Trots nedgången under de senaste månaderna steg nyregistreringarna under perioden september–november med 2,1 procent jämfört med närmast föregående tremånadersperiod, säsongrensad. Jämförelsen påverkas dock av den mycket kraftiga nedgången under augusti som drar ner jämförelseperioden, medan utvecklingen studsade upp igen redan i september.

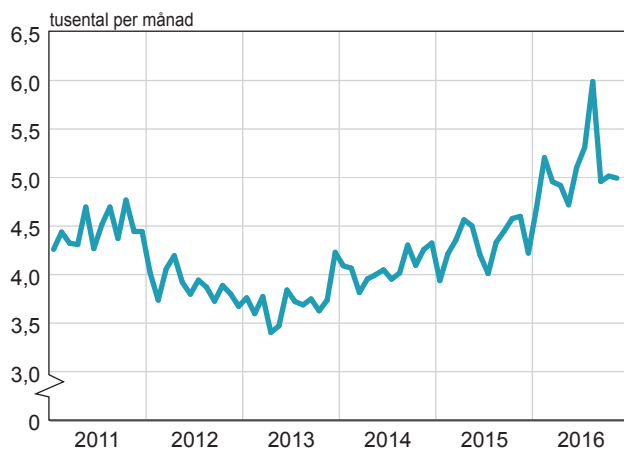
Att uppgången har mattats av under året framgår också av att nyregistreringarna i faktiska tal låg på samma nivå som i november i fjol. Antalet nyregistrerade personbilar under november uppgick till 32 396. Ackumulerat under året har dock antalet nyregistreringar ökat med 6,9 procent jämfört med motsvarande period föregående år.

Svagt nedåt för lastbilsregistreringarna

Efter uppgången under oktober sjönk lastbilsregistreringarna svagt med 0,4 procent från oktober till november, säsongrensad. Utvecklingen under hösten har uppvisat stora variationer även för lastbilsregistreringarna. Efter en stark utveckling under första halvåret har den långsiktiga trendskattningen gått ner något under de senaste fyra månaderna. I säsongrensade tal var nyregistreringarna i november nästan 6 procent lägre än vid utgången av andra kvartalet. Lastbilsregistreringarna har dock stigit över tid sedan inledningen på 2013 och befinner sig i nuläget på en mycket hög nivå, historiskt sett. Mätt i årstakt steg lastbilsregistreringarna med drygt 12 procent under november jämfört med samma månad i fjol.

Nyregistrerade lastbilar

Säsongrensade månadsdata

Källa: Trafikanalys samt egna beräkningar

Produktionen inom tjänstesektorn

Senaste uppgift: oktober 2016

Källa: SCB:s tjänsteproduktionsindex

Den måttliga uppgången fortsätter

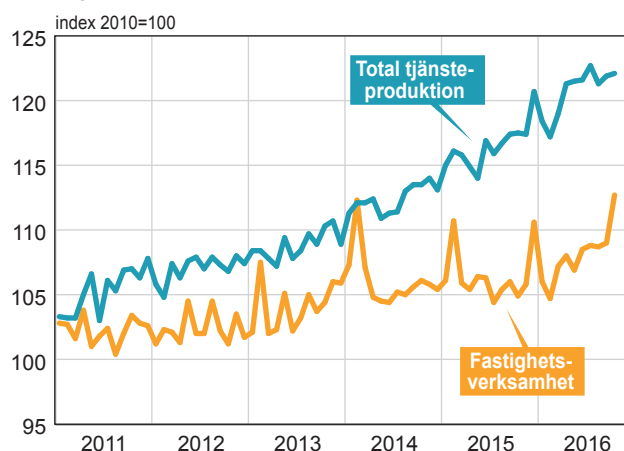
I oktober ökade tjänsteproduktionen marginellt jämfört med månaden innan. Den svaga uppgången fortsätter därmed och ökningstakten på 0,2 procent är något lägre än under september då tjänsteproduktionen steg med 0,5 procent. Det är långt ifrån de höga tillväxttakterna på över

1,5 procent som noterades i mars och april i år. Tillväxten under september och oktober är även lägre än medeltillväxten under 2015 som låg på 0,6 procent per månad. De senaste två åren har dock månadstillväxten varit svag i oktober. Efter att ha uppvisat en starkare trend under våren och sommaren har trenden inom tjänsteproduktionen mattats av under sensommaren och hösten.

Oktobers uppgång var relativt bred. Ett fåtal branscher ökade markant men flertalet branscher uppvisade svag tillväxt. Störst ökning skedde inom branschen för fastighetsbolag där tjänsteproduktionen ökade med drygt 3 procent, säsongrensad. Oktober var även en gynnsam månad för telekommunikation som vände upp efter två månader av sjunkande produktion och steg med ungefär 3 procent.

Tjänsteproduktionsindex

Säsongrensade månadsvärden

Efter den branta ökningen under september så har branschen för kultur, nöje och fritid vänt nedåt under oktober men sett ur ett tremånadersperspektiv uppvisar branschen den högsta tillväxttakten av redovisade branscher. Tremånadersutvecklingen för hotell- och restaurangverksamhet samt fastighetsbranschen tyder på att branscherna befinner sig i ett gynnsamt läge då båda uppvisar tillväxt på runt 2 procent. Totalt sett är dock tremånadersutvecklingen för tjänsteproduktionen svagt negativ då produktionen minskade med 0,2 procent. Det var främst partihandeln som minskade under tremånadersperioden med en nedgång på 4,1 procent jämfört med föregående tremånadersperiod. Även motorhandel och hälso- och sjukvård sjönk och minskade med mer än 2 procent jämfört med föregående tremånadersperiod.

Stark årstillväxt för fastighetsverksamhet

Jämfört med oktober i fjol växte tjänsteproduktionen med 3,8 procent, korregerat för kalendereffekter. Tillväxten i årstakt har därmed legat på ungefär samma nivå sedan augusti men är betydligt lägre än årstillväxten under sommarmånaderna. Fastighetsverksamhet samt uthyrnings- och resetjänster uppvisade stark årstillväxt på nästan 8 procent. Utvecklingen i årstakt var endast negativ för tre branscher. Nedgången för branscherna partihandel, utbildningsväsendet samt datakonsultverksamhet var dock mindre än en procent.

Tjänsteproduktionsindex

Produktionen inom tjänstesektorn. Kalenderkorrigerad volymförändring i procent jämfört med motsvarande period föregående år

	okt 2016	jan-okt 2016
Motorhandel	2,0	8,9
Partihandel	-0,5	4,1
Detaljhandel	0,8	2,7
Transport och magasinering	0,5	0,2
Hotell och restaurang	6,1	5,4
Telekommunikation	6,2	2,0
Datakonsultverksamhet o.d.	-0,4	4,5
Företagstjänster	6,7	5,7
Kultur, nöje och fritid	6,6	5,7
Total tjänstesektor	3,8	4,1

Uppgång på bred front hittills i år

Akkumulerat under året har tjänsteproduktionen ökat med drygt 4 procent jämfört med motsvarande period föregående år. Högre produktion noteras för samtliga branscher hittills i år. Motorhandeln uppvisar den starkaste tillväxten och har ökat med nästan 9 procent. Tillväxten är även stark för uthyrnings- och resetjänster samt tjänster inom hälso- och sjukvård som har ökat med ungefär 7 procent. Svagast utveckling noteras inom branschen för transport och magasinering samt för utbildningsväsendet.

Investeringar inom tjänstesektorn

Senaste uppgift: oktober 2016

Källa: SCB:s investeringsenkät

Rickard Persson

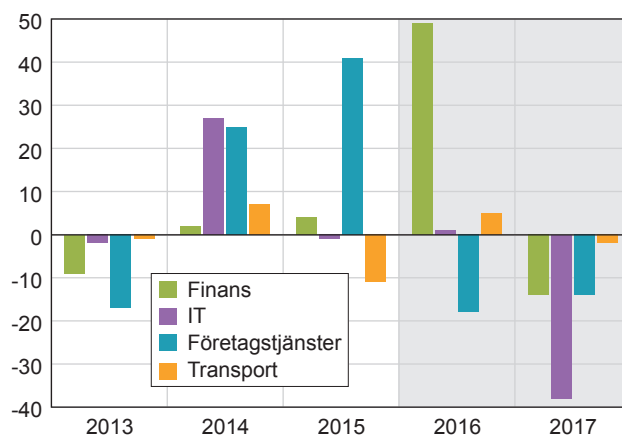
Minskade investeringar för företagstjänster

SCB:s senaste investeringsenkät som genomfördes i oktober visar en blandad bild för investeringarna inom tjänstesektorn. Ett par branscher räknar med fortsatta investeringsökningar medan andra räknar med oförändrade eller minskade investeringar. Transportbranschen räknar exempelvis med högre investeringar än i fjol. Den investeringstunga fastighetsbranschen väntar sig investeringar på 93 miljarder kronor i år vilket är oförändrat jämfört med i fjol. Investeringarna inom företagstjänster beräknas minska med 18 procent medan informations- och kommunikationsföretag beräknas öka med 1 procent.

Prognosen för nästa år ser relativt dämpad ut för de olika tjänstebanscher där de flesta räknar med minskade eller oförändrade investeringsvolym. Informations- och kommunikationsföretag räknar med stora nedgångar och även företagstjänster fortsätter att minska investeringarna. Fastighetsbranschen väntar sig oförändrad investeringsvolym även 2017.

Investeringar inom tjänstesektorn

Årlig volymförändring i procent, fasta priser. Prognos 2016–2017

BYGGMARKNAD

Fortsatt optimistiska förväntningar

Byggandet uppges ha ökat i stor omfattning inom bygg- och anläggningsverksamhet de senaste tre månaderna enligt Konjunkturbarometern. Företagens samlade omdöme om orderstockarnas storlek i nuläget har förvisso dämpats något från förra månaden, men är fortsatt ljusare än normalt.

Andelen byggföretag som anger att brist på arbetskraft är det främsta hindret för ett ökat byggande är i december den hösta sedan början av 2008. Samtidigt rapporterar byggsektorn om en stark sysselsättningsutveckling de senaste månaderna. Företagen redovisar höjda anbudspriser de senaste tre månaderna.

Byggföretagen har fortsatt mycket optimistiska förväntningar på orderstockar och byggande de närmaste månaderna. Anställningsplanerna har visserligen justerats ner något från förra månaden, men är i ett historiskt perspektiv också klart högre än normalt och man avser att höja anbudspriserna ytterligare.

Andelen byggföretag som redovisar att de kommer att höja anbudspriserna de närmaste månaderna är fortsatt högre än andelen som aviserar prissänkningar.

Byggbkostnader

Senaste uppgift: november 2016

Källa: SCB:s faktorprisindex för flerbostadshus

Oktober–november 2016 +0,2 procent

Mellan oktober och november 2016 steg Faktorprisindex med 0,2 procent. Entreprenörens kostnader ökade med 0,3 procent.

Maskinkostnader gick upp med 0,7 procent och Byggmaterial höjdes med 0,6 procent. Omkostnader och Löner var oförändrade. Gruppen Transporter, drivmedel och elkraft gick ned med 0,2 procent. Inom den gruppen föll dieselolja med 1,0 procent. Lastbilstransporter sjönk med 0,2 procent. Elkraft var oförändrad. Nästan alla byggmaterialgrupper ökade något. Störst prisökning hade armerings-

Att navigera bland inflationsmått

SCB beräknar varje månad ett antal olika inflationsmått. Det mest kända är konsumentprisindex (KPI) vilket även är det mått som Riksbanken använder i sitt inflationsmål. KPI påverkas av förändrade bolåneräntor vilket gör att det kan variera mycket på kort sikt och därför beräknas ett antal mått på den underliggande inflationen, som exempelvis KPIF. I denna artikel beskrivs på ett kortfattat sätt viktiga skillnader och likheter mellan dessa inflationsmått samt det av EU harmoniserade indexet för konsumentpriser (HIKP).

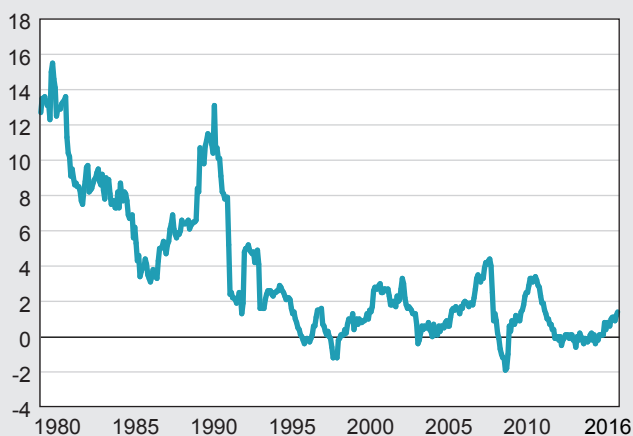
Inflation betyder en allmän uppgång av prisnivån i samhället och innebär att penningvärdet sjunker. Det optimala för ekonomin är en stabil och förhållandevis låg inflation. Detta förenklar vid olika ekonomiska beslut som exempelvis investeringar och löneförhandlingar. För hög och ojämn inflation leder till osäkerhet vilket snarare kan dämpa den ekonomiska aktiviteten.

Sjunkande priser kallas deflation och innebär ofta ett problematiskt läge för ekonomin. Förväntningar om lägre priser i framtiden gör att konsumtion och investeringar skjuts upp. När efterfrågan minskar på detta sätt kan det leda till ytterligare prissänkningar och det kan på så sätt uppstå en deflationsspiral. Japan är ett land som haft stora problem med deflation sedan tidigt 1990-tal.

Inflationsförväntningar är centrala för utvecklingen av den faktiska inflationen. Förväntar sig hushåll och företag en hög inflation tenderar det att leda till högre löneökningar vilket höjer efterfrågan och bidrar till att priserna kan höjas mer.

Inflationstakt

Årlig procentuell förändring KPI

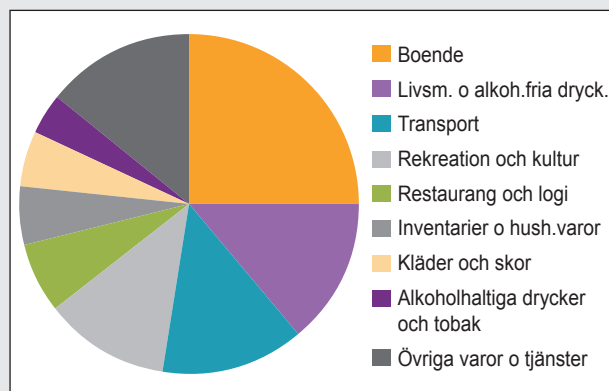
Sverige hade en hög inflation under i stort sett hela 1980-talet och fram till den ekonomiska krisen i början av 1990-talet. Krisen ledde fram till en förändring av penningpolitikens utformning i och med att den fasta växelkursen övergavs. Med en flytande krona sattes istället ett inflationsmål som Riksbanken definierade som en årlig förändring av KPI på 2 procent.

KPI påverkas av ränteförändringar

Konsumentprisindex (KPI) avser att visa hur konsumentpriserna i genomsnitt utvecklar sig för hela den privata inhemska konsumtionen. De priser som mäts är de som konsumenterna faktiskt betalar. Indexet påverkas av ändringar i indirekta skatter (exempelvis moms) och subventioner men däremot inte av direkta skatter (som inkomstskatt) och sociala förmåner.

De varor och tjänster som konsumeras i ekonomin har olika vikt i KPI beroende på hur stor konsumtionen är för just dessa. Vikterna räknas om en gång per år för att ge en så rättvisande bild som möjligt över konsumtionen då konsumtionsmönstren förändras över tiden.

Vikter i KPI 2016

Hushållens boendeutgifter utgör en relativt stor del av konsumtionen och har således stor vikt i KPI. I posten boende ingår bland annat hyror, fastighetskatt, reparationer och räntekostnader. Förändringar av hushållens bolåneräntor får ett direkt genomslag på indexet. En sänkning av Riksbankens reporänta, i syfte att höja inflationstakten på sikt, leder vanligtvis till sänkta bolåneräntor vilket bidrar till en nedgång för KPI, alltså tvärt emot syftet med räntesänkningen. Av den anledningen använder Riksbanken även kompletterande inflationsmått som underlag för penningpolitiska beslut.

Nästa år införs några förändringar i beräkningen av räntekostnader i KPI. Dels kommer hushållens ränteavdrag att räknas med, vilket allt annat lika minskar vikten för räntekostnader i KPI. Eventuella framtida förändringar av ränteavdragets storlek får således effekter på både KPI och KPIF. Dessutom införs en mätning av kostnaden av att bo i bostadsrätt vilket drar upp räntevikten så den totala effekten av förändringarna blir trots allt begränsad.

KPIF har en jämnare utveckling än KPI

Förändringen i KPI är det mest använda inflationsmålet och har huvudsakligen tre användningsområden. Det används i beräkningar av kompensation för prisutveckling, i fastprisberäkningar och som målvariabel för Riksbankens penningpolitik.

I FOKUS

SCB beräknar även ett antal mått på den underliggande inflationen på uppdrag av Riksbanken. Det mest använda är numera KPIF, vilket är KPI med fast ränta. I detta mått exkluderas effekten av förändrade räntesatser och räntekostnaden för egnahem påverkas endast av att hushållen behöver mer kapital då fastighetspriserna stiger.

Dessa skillnader innebär i regel att KPIF utvecklas jämnare än KPI. Över lång tid är skillnaderna inte lika stora men ser man på utvecklingen under de senaste 20 åren så har KPIF ökat snabbare än KPI. Det förklaras främst av att räntesänkningar under perioden bidragit till att dämpa KPI.

Inflation i procent med olika mått

Genomsnitt av årlig procentuell förändring

	KPI	KPIF	HIKP
1997–2000	0,4	1,3	1,2
2001–2004	1,7	2,1	2,0
2005–2008	1,9	1,7	1,8
2009–2012	1,1	1,5	1,5
2013–2016*	0,1	0,9	0,6
1997–2016*	1,1	1,5	1,4

* T.o.m. november 2016

Ett annat mått som fått ökad uppmärksamhet på senare tid är KPIF exklusive energi. Där räknas förutom effekten av ändrade bolåneräntor även effekten av förändringar av energipriserna bort. Priserna på olja och andra råvaror har pressats ner under senare år vilket har dämpat inflationen (mätt med KPI och KPIF). Under 2016 har dock energipriserna stabiliserats och snarare ökat något vilket visar sig i att KPI och KPIF gått upp snabbare än KPIF exklusive energi.

HIKP ligger nära KPIF

Metoderna för att beräkna KPI skiljer sig en del mellan olika länder och därför har EU tagit fram ett harmoniserat index för konsumentpriser (HIKP). HIKP skiljer sig mot det svenska KPI på flera sätt även om det är samma priser som används vid beräkningen. I HIKP används dock en annan beräkningsmetod och det har en annan täckning. Det beror på att måtten har delvis olika syften. KPI är ett levnadskostnadsindex som i större utsträckning tar hänsyn till förändrade konsumtionsmönster jämfört med HIKP. HIKP mäter prisförändringarna för en fast varukorg och påverkas i princip inte av ändrat beteende hos konsumenterna.

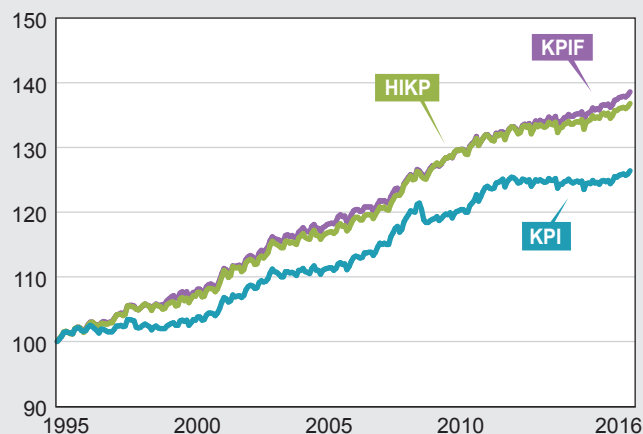
Täckningsmässigt är den största skillnaden att räntekostnader för egnahem inte ingår i HIKP. Dessutom exkluderas vissa övriga egnahemskostnader, exempelvis bostadsrättsavgifter samt lotterier och tips. Ett antal poster som inte ingår i KPI ingår däremot i HIKP, det gäller exempelvis äldreomsorg, sjukhusvård och vissa finansiella tjänster.

Att räntekostnader inte ingår i HIKP gör att serien över tid visar stora likheter med KPIF. Indexserierna visar att KPIF och HIKP har haft en snarlik utveckling de senaste

20 åren. KPI har däremot utvecklats något "svagare" just på grund av att räntesänkningarna under perioden har dämpat KPI. Eventuella räntehöjningar i framtiden innebär att KPI kommer att öka snabbare än KPIF och HIKP.

Prisutveckling

Index jan 1995=100

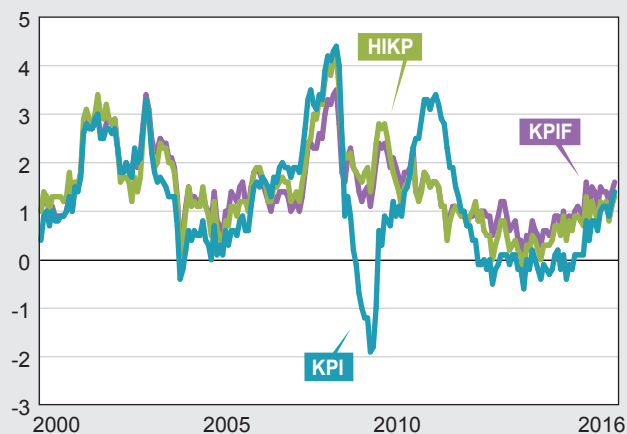

Även när man tittar på ökningstakterna för de olika måtten ligger KPIF och HIKP relativt nära varandra. Kortsiktigt kan det dock råda betydande skillnader i ökningstakt mellan måtten.

Stora ränteändringar, som sänkningen i samband med finanskrisen, innebär att KPI avviker ganska kraftigt från KPIF och HIKP. I perioder med stabil räntenivå så ligger de nära varandra i utveckling.

Inflationstakt

Årlig procentuell förändring KPI, KPIF och HIKP

Oavsett vilket mått man tittar på så uppvisar den svenska inflationen för närvarande en uppåtgående trend. I november låg dessutom inflationstakten enligt KPI, KPIF och HIKP relativt nära varandra. Det beror på att det varit små ränterörelser under det senaste året. KPI-inflationen på 1,4 procent var den högsta sedan mars 2012 och även KPIF- och HIKP-inflationen steg för andra månaden i rad.

Johannes Holmberg, analytiker, ekonomisk statistik

stål som gick upp med 4,2 procent. Vita varor och målning var oförändrade. Byggherrekostnader gick ned med 0,3 procent. Det beror på att räntan sjönk med 1,8 procent.

Faktorprisindex för flerbostadshus

Förändring i procent

	nov 16/okt 16	nov 16/nov 15
Entreprenadkostnader	0,3	2,8
Byggmaterial	0,6	3,2
Löner	0,0	2,4
Maskiner	0,7	1,2
Transporter, drivmedel, elkraft	-0,2	3,5
Omkostnader	0,0	2,9
Byggherrekostnader	-0,3	-2,8
Total byggkostnad	0,2	1,8

November 2015–november 2016 +1,8 procent

Faktorprisindex steg med 1,8 procent mellan november 2015 och november 2016. Entreprenörens kostnader ökade med 2,8 procent, vilket drog upp totalindex med 2,3 procentenheter.

Gruppen Transporter, drivmedel och elkraft gick upp med 3,5 procent. Omkostnader höjdes med 2,9 procent. Löner steg med 2,4 procent. Maskiner gick upp med 1,2 procent. Byggmaterialgruppen gick upp med 3,2 procent. Det beror på att alla kostnadslag ökade något. Den största ökningen i gruppen hade armeringsstål som steg med 18,2 procent. Byggherrekostnader gick ned med 2,8 procent på årsbasis. Orsaken till nedgången var räntan som sjönk med 18,7 procent. Tjänstemannalöner ökade med 4,0 procent. Projektering höjdes med 1,9 procent. Allmänna kostnader gick upp med 0,9 procent.

NÄRINGS�IV

Produktionen i näringslivet

Senaste uppgift: oktober 2016

Källa: SCB:s produktionsindex över näringslivet

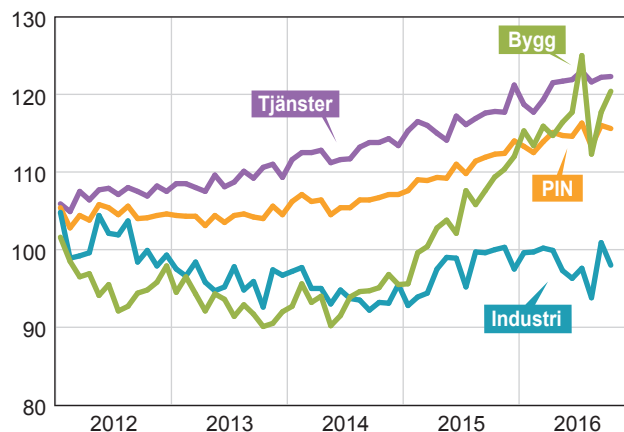
Rickard Bengtsberg

Minskad produktion i oktober

Efter uppgången i september vände produktionen inom näringslivet nedåt i oktober. De senaste månaderna har präglats av omväxlande upp- och nedgångar. Den totala produktionen inom näringslivet minskade med 0,4 procent jämfört med september i säsongsrensade tal. Nedgången i den totala produktionen drevs av industrin där produktionen minskade med 2,9 procent. Byggproduktionen ökade med 2,3 procent medan tjänsteproduktionen var nästan oförändrad med en uppgång på 0,1 procent.

Näringslivets produktionsutveckling

Säsongsrensade värden. Index 2010=100

Närmast oförändrad produktionsnivå senaste tremånadersperioden

Produktionen under den senaste tremånadersperioden, augusti till oktober 2016, var nästintill oförändrad med en nedgång på 0,2 procent, säsongsrensat och jämfört med närmast föregående tremånadersperiod, maj till juli. Byggproduktionen utvecklades svagast med en nedgång på 2,4 procent medan industriproduktionen utvecklades starkast med en uppgång på 0,5 procent. Tjänsteproduktionen var nästintill oförändrad med en nedgång på 0,1 procent.

Produktionen i näringslivet

Förändring i procent

	okt 16/ sep 16 ¹⁾	aug-okt 16/ maj-jul 16 ¹⁾	okt 16/ okt 15 ²⁾
Industri inkl. energi	-2,9	0,5	-2,1
Bygg	2,3	-2,4	10,0
Tjänster	0,1	-0,1	3,8
Totalt	-0,4	-0,2	2,8

1) Säsongsrensat och kalenderkorrigerat
2) Kalenderkorrigerat

Positiv årsutveckling i oktober

På årsbasis ökade den totala produktionen inom näringslivet med 2,8 procent i oktober, jämfört med motsvarande månad föregående år och i kalenderkorrigerade tal. Starkast utvecklades byggproduktionen med en uppgång på 10,0 procent följt av tjänsteproduktionen som ökade med 3,8 procent. Industriproduktionen utvecklades svagast med en nedgång på 2,1 procent.

PRISER

Konsumentpriser

Senaste uppgift: november 2016

Källa: SCB:s konsumentprisindex

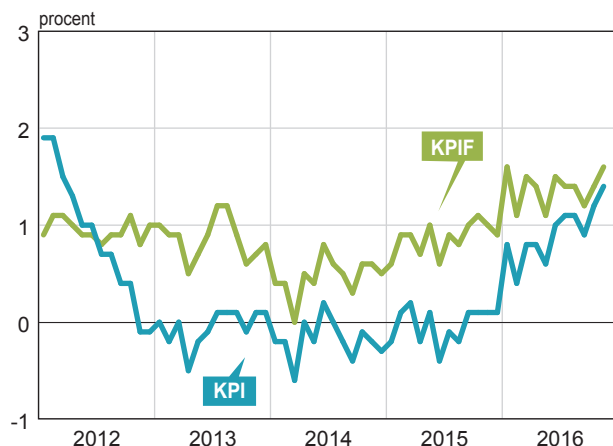
Inflationstakten fortsätter att stiga

Inflationstakten enligt KPI steg till 1,4 procent i november från 1,2 procent i oktober. KPI var oförändrat från oktober till november. Inflationstakten enligt måttet KPIF (KPI

med fast ränta) steg till 1,6 procent i november från 1,4 procent i oktober.

Inflationstakten

Procentuell förändring jämfört med motsvarande månad föregående år

Högsta inflationen på nästan fem år

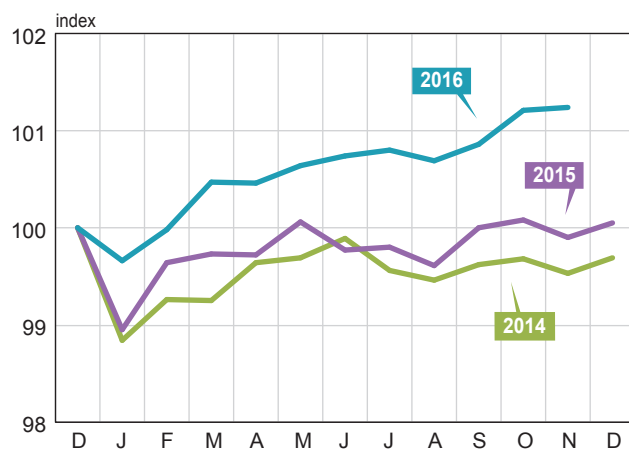
Inflationstakten, det vill säga förändringen i KPI under de senaste 12 månaderna, var 1,4 procent i november 2016. Det var andra månaden i rad med en ökning, i oktober var inflationstakten 1,2 procent. Det var samtidigt den högsta inflationstakten, mätt med KPI, sedan mars 2012.

Till inflationstakten i november bidrog främst högre el- och bränslekostnader (7,9 procent) med 0,4 procentenheter. Högre priser för drift av fordon (4,0 procent) bidrog med 0,3 procentenheter samtidigt som prisökningar på restauranger (2,4 procent) samt en lägre subventionsgrad för ROT-tjänster bidrog med ytterligare 0,2 procentenheter vardera.

Prisökningarna det senaste året motverkas främst av lägre priser inom post och telekommunikationer (som minskat med 4,8 procent) vilket bidrog nedåt med 0,2 procentenheter i november.

Konsumentprisernas utveckling

December föregående år=100

Högre energipriser

Konsumentprisindex (KPI) var oförändrat från oktober till november 2016. Under motsvarande period 2015 sjönk KPI med 0,2 procent, vilket förklarar att den årliga öknings-

takten gick upp. Till månadsförändringen i KPI bidrog främst prishöjningar på el och bränsle (3,4 procent) med 0,2 procentenheter.

Lägre priser på paketresor (-7,1 procent), drivmedel (-2,1 procent) och utrikes flygresor (-10,4 procent) påverkade samtidigt KPI nedåt med vardera 0,1 procentenhet.

Konsumentprisernas förändring

November 2016

	Förändring från Föregående månad		Bidrag till förändring sedan nov 2015 ¹⁾
Livsmedel och alkoholfria drycker	-0,1	0,6	0,1
Alkoholhaltiga drycker och tobak	0,1	1,3	0,1
Kläder och skor	0,4	2,1	0,1
Boende	0,6	2,5	0,6
Inventarier och hushållsvaror	-0,2	0,2	0,0
Hälso- och sjukvård	0,0	0,6	0,0
Transport	-0,4	2,0	0,3
Post och telekommunikationer	-0,2	-4,8	-0,2
Rekreation och kultur	-0,6	0,3	0,0
Utbildning	0,3	0,6	0,0
Restauranger och logi	0,3	2,6	0,2
Div varor och tjänster	-0,3	2,2	0,1
KPI totalt	0,0	1,4	1,4

1) Procentenheter

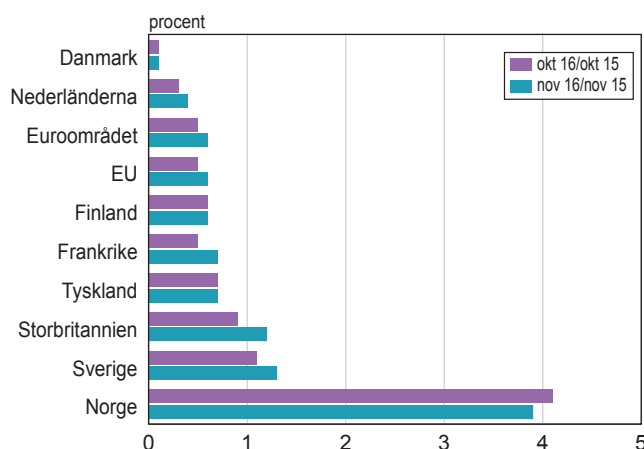
Ökningstakten för KPIF steg också

Inflationstakten enligt måttet KPIF (KPI med fast ränta) steg till 1,6 procent i november från 1,4 procent i oktober. Från oktober till november 2016 steg KPIF med 0,1 procent. Under motsvarande period 2015 sjönk KPIF med 0,1 procent.

Inflationstakten enligt måttet KPIF exklusive energi steg till 1,2 procent i november från 1,0 procent i oktober. Från oktober till november 2016 var KPIF exklusive energi oförändrat. Under motsvarande period 2015 sjönk KPIF exklusive energi med 0,3 procent. KPIF och KPIF exklusive energi är mått på underliggande inflation som beräknas av SCB på uppdrag från Riksbanken.

Inflationstakten i olika länder

EU-länder och Norge enligt HIKP

Inflationen på uppgång i EU

HIKP (Harmoniserat index för konsumentpriser) är ett index som beräknas av samtliga EU-länder. I Sverige an-

vänds samma prisunderlag som i KPI och KPIF, men HIKP sammanställs med en annan beräkningsmetod. HIKP har i viss mån också en annan täckning, främst på grund av att kapitaldelen av hushållens boendekostnader utelämnas.

Inflationstakten enligt HIKP i Sverige steg till 1,3 procent i november från 1,1 procent i oktober. HIKP var oförändrat från oktober till november 2016. Under motsvarande period 2015 sjönk HIKP med 0,2 procent.

I EU respektive euroländerna uppmättes inflations-takten enligt HIKP till 0,6 procent i november. Det var tredje månaden i rad med en uppgång och den högsta noteringen sedan mitten av 2014. I oktober var inflations-takten 0,5 procent.

Priserna i producent-, export- och importleden

Senaste uppgift: november 2016

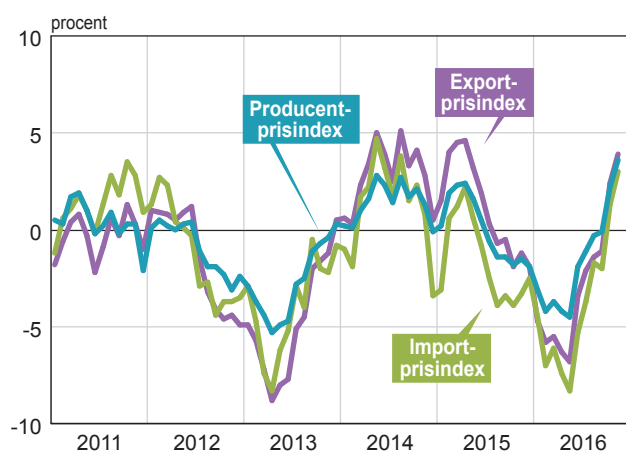
Källa: SCB:s producentprisindex

Fortsatt ökning av producentpriserna

Producentpriserna totalt steg med 1,3 procent mellan oktober och november. Under samma period steg priserna på export- och importmarknaden med 1,5 procent respektive 1,0 procent. På hemmamarknaden steg priserna med 1,1 procent.

Export-, import- och producentprisindex

Procentuell förändring jämfört med motsvarande månad föregående år

Högre priser på elektricitet bidrog till uppgången på hemmamarknaden för november. På exportmarknaden bidrog främst högre priser på metaller till uppgången. En nedgång av priserna på råolja motverkade uppgången på importmarknaden. Priserna för inhemsk tillgång, det vill säga producentpriserna på hemmamarknaden tillsammans med importpriserna, steg med 1,0 procent från oktober till november. Jämfört med november föregående år har priserna stigit med 3,2 procent.

Jämfört med november föregående år har producentpriserna totalt stigit med 3,6 procent. Under samma period steg priserna på export- och importmarknaden med 3,9 procent respektive 3,0 procent. På hemmamarknaden steg priserna med 3,4 procent.

ARBETSMARKNAD

Sysselsättning och arbetslöshet

Senaste uppgift: november 2016

Källa: SCB:s arbetskraftsundersökningar

Mattias Enlund

Antalet sysselsatta i åldern 15–74 år var 4 947 000 i november 2016, icke säsongrensade. Det var en ökning med 74 000 jämfört med november 2015, varav 51 000 män. Antalet arbetslösa uppgick till 328 000, vilket motsvarar ett arbetslöshetstal på 6,2 procent. Antalet arbetade timmar var i genomsnitt 164,5 miljoner per vecka. Säsongrensade och utjämnade data visar på en ökning av sysselsättningsgraden samt en fortsatt minskning av arbetslösheten som uppgick till 6,8 procent.

Arbetsförmedlingens statistik över de inskrivna arbetslösa visar på en minskning med 10 000 personer jämfört med november 2015 och uppgick till 364 000 i november 2016. Bland inrikes födda sjunker antalet inskrivna arbetslösa, medan antalet bland utrikes födda fortsätter att öka. Antalet nya lediga platser uppgick till 101 000, vilket kan jämföras med 92 000 samma månad i fjol. I november fick 36 000 arbete, jämfört med november i fjol är det en minskning med knappt 3 000.

Arbetskraften ökade med 78 000

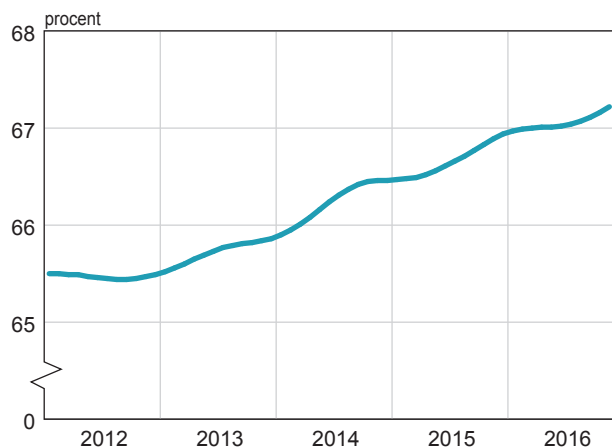
Antalet personer i arbetskraften i åldern 15–74 år uppgick till 5 275 000 i november 2016, icke säsongrensade. Det var en ökning med 78 000 jämfört med samma månad föregående år. Antalet män i arbetskraften ökade med 54 000 och uppgick till 2 775 000. Antalet kvinnor i arbetskraften var 2 500 000. Det relativa arbetskraftstalet uppgick till 71,7 procent. Bland kvinnorna var arbetskraftstalet 69,0 procent och bland männen 74,3 procent.

Säsongrensade och utjämnade data visar på en ökning av både antalet och andelen personer i arbetskraften jämfört med närliggande månader. Arbetskraften uppgick till 5 301 000 personer, vilket motsvarar ett arbetskraftstal på 72,1 procent.

Sysselsättningsgrad

Ålder 15–74 år. Sysselsatta som andel av befolkningen.

Säsongrensade och utjämnade månadsvärden

Antalet sysselsatta ökade

I november 2016 uppgick antalet sysselsatta i åldern 15–74 år till 4 947 000, icke säsongrensade, vilket var en ökning med 74 000 jämfört med november 2015. Antalet sysselsatta män ökade med 51 000 till 2 598 000 och antalet kvinnor uppgick till 2 349 000. Sysselsättningsgraden uppgick till 67,3 procent, bland kvinnorna var den 64,9 procent och bland männen 69,6 procent.

Säsongrensade och utjämnade data visar på en fortsatt ökning av både antalet och andelen sysselsatta jämfört med närliggande månader. Antalet sysselsatta uppgick till 4 941 000, vilket motsvarar en sysselsättningsgrad på 67,2 procent. Därmed är sysselsättningsgraden nu på samma nivå som innan finanskrisen.

Arbetade timmar

Det totala antalet arbetade timmar uppgick i november 2016 till i genomsnitt 164,5 miljoner per vecka enligt icke säsongrensade data. När hänsyn tagits till skillnader i semesteruttag och ledighet är det ingen signifikant skillnad i arbetade timmar jämfört med november 2015.

Enligt säsongrensade och utjämnade data uppgick antalet arbetade timmar till 150,3 miljoner per vecka och visar därmed små förändringar jämfört med närliggande månader.

Arbetsmarknad						
	Antal sysselsatta, 1 000-tal		Antal arbetade timmar, 10 000-tal		Ant. arbetslösa 1 000-tal	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
jan	4 717	4 791	12 210	14 610	430	388
feb	4 730	4 806	15 720	15 800	433	396
mar	4 767	4 833	15 940	14 940	414	406
apr	4 762	4 873	14 530	16 670	432	381
maj	4 829	4 892	15 150	16 210	420	400
jun	4 903	5 018	15 700	15 240	456	414
jul	5 003	5 059	9 900	9 530	350	341
aug	4 962	4 961	12 240	13 070	337	350
sep	4 832	4 916	16 490	16 870	374	317
okt	4 853	4 930	16 130	16 770	349	338
nov	4 873	4 947	16 710	16 450	325	328
dec	4 821		12 830		345	

Uppgifterna baserar sig på åldersindelningen i AKU, dvs. 15–74 år, och antal arbetslösa inkluderar heltidsstuderande som sökt och kunnat ta arbete.

Antalet arbetslösa var 328 000

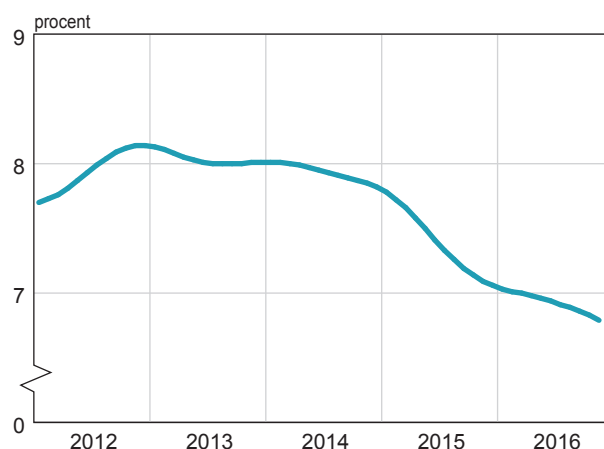
I november 2016 var antalet arbetslösa i åldern 15–74 år 328 000, icke säsongrensade, vilket motsvarar ett arbetslöshetstal på 6,2 procent. Antalet arbetslösa kvinnor uppgick till 151 000 och antalet män till 176 000. Arbetslöshetstalet uppgick till 6,1 procent bland kvinnorna och 6,4 procent bland männen. Bland ungdomar i åldern 15–24 år var 88 000 arbetslösa, varav 48 000 heltidsstuderande. Arbetslösheten bland ungdomarna uppgick till 15,0 procent.

För personer i åldern 15–74 år visar säsongrensade och utjämnade data på en minskning av både antalet och andelen arbetslösa jämfört med närliggande månader. Antalet arbetslösa uppgick till 360 000, vilket motsvarar ett arbetslöshetstal på 6,8 procent. Bland kvinnorna var arbetslösheten 6,4 procent och bland männen 7,1 procent.

Bland ungdomar i åldern 15–24 år fortsätter såväl antalet som andelen arbetslösa att minska. Antalet arbetslösa ungdomar var 113 000 och arbetslöshetstalet var 17,9 procent.

Relativ arbetslöshet

Ålder 15–74 år. Inkl. heltidsstuderande som sökt arbete.
Säsongrensade och utjämnade månadsvärden

Fortsatt minskning av antalet inskrivna arbetslösa

Antalet inskrivna arbetslösa, som utgörs av de öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd, uppgick i november 2016 till 364 000. Jämfört med samma månad föregående år är det en minskning med 10 000 personer. Bland de inskrivna arbetslösa var 189 000 öppet arbetslösa och 175 000 deltog i program med aktivitetsstöd.

Enligt Arbetsförmedlingen var arbetslösheten 7,6 procent i november 2016, vilket är en minskning med 0,2 procentenheter jämfört med november 2015. Det är framförallt bland inrikes födda som antalet inskrivna arbetslösa gått ned. Samtidigt fortsätter arbetslösheten att öka bland utrikes födda, främst bland personer födda utanför Europa. En förklaring är att allt fler nyanlända som har fått sina uppehållstillstånd nu kommer till Arbetsförmedlingen och skriver in sig som arbetssökande. I slutet på november var arbetslöshetsnivån 4,2 procent bland inrikes födda. Bland utrikes födda var den 22,5 procent.

Antalet nya lediga platser som anmälades till landets arbetsförmedlingar var i november 101 000, vilket kan jämföras med 92 000 motsvarande månad föregående år. Det var 36 000 som fick arbete i november 2016, vilket är nära 3 000 personer färre jämfört med i fjol. Antalet varslade uppgick till drygt 5 100, detta kan jämföras med 3 700 samma månad föregående år.

FINANSMARKNAD

Oförändrade styrräntor i Europa

Under december har styrräntebeskedet avlöst varandra. Både Riksbankens direktion och ECB:s råd meddelade under månaden att de lämnar sina respektive styrräntor oförändrade.

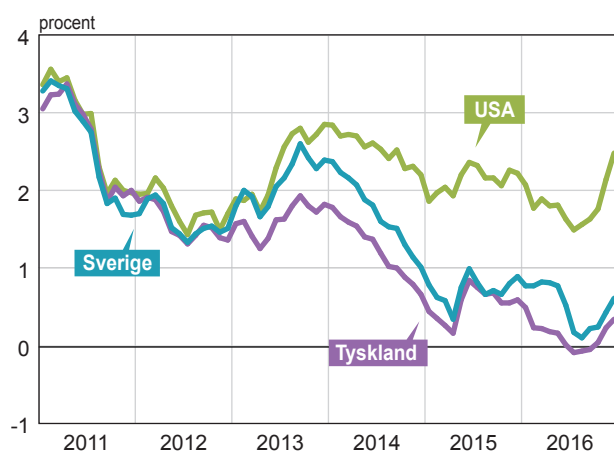
I början av december lät ECB styrräntan och inlåningsräntan ligga kvar på 0,0 respektive –0,40 procent. Stödköpen av obligationer fortsätter åtminstone till december 2017.

De månatliga köpen sänks dock från 80 till 60 miljarder euro från och med april.

Den 21 december kom beskedet att Riksbanken följer i ECB:s fotspår och låter reporäntan ligga kvar på $-0,50$ procent. Köpen av statsobligationer utökas med 30 miljarder kronor under första halvåret 2017 och kommer totalt att uppgå till 275 miljarder i mitten av året. Beslutet motiverades med att inflationen är lägre än väntat samt att osäkerheten i den globala ekonomin gör inflationen svår att prognostisera. Riksbanken gjorde även klart att den närmaste tiden är sannolikheten för en sänkning av reporäntan högre än sannolikheten för en höjning.

Långa räntor

10-åriga statsobligationer

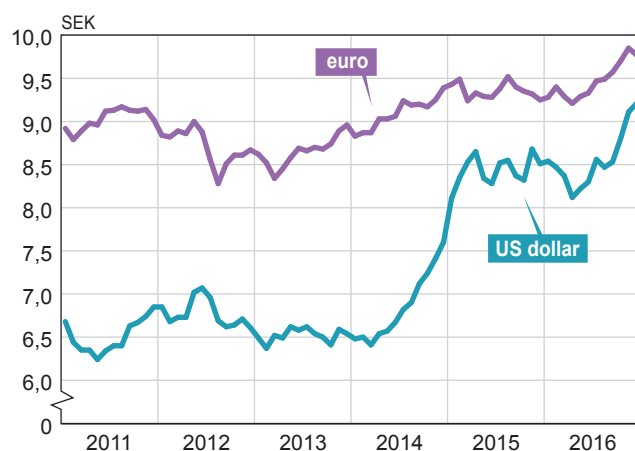

Källa: Riksbanken

Den svenska räntekurvan blev något brantare fram till den 20 december då avkastningen på statsskuldsväxlar minskade till $-0,84$ procent och avkastningen på tioåriga statsobligationer ökade till $0,61$ procent. Under perioden stärktes kronan mot euron med 8 öre, i genomsnitt, och en euro kostade den 20 december 9,74 kronor.

Valutakurser

Svenska kronor i förhållande till dollar och euro.
Månadsgenomsnitt

Källa: Riksbanken

Fed höjde räntan

Till skillnad från sina europeiska kollegor valde Federal Reserve i mitten av månaden att höja den amerikanska styrräntan från intervallet $0,25-0,50$ procent till $0,50-0,75$

procent. Höjningen var väntad och motiverades med att arbetsmarknaden har stärkts samt att inflationen har ökat. Under 2017 räknar Federal Reserve med tre räntehöjningar. Fed-chefen Janet Yellen påpekade dock att den ekonomiska utvecklingen endast motiverar måttliga höjningar.

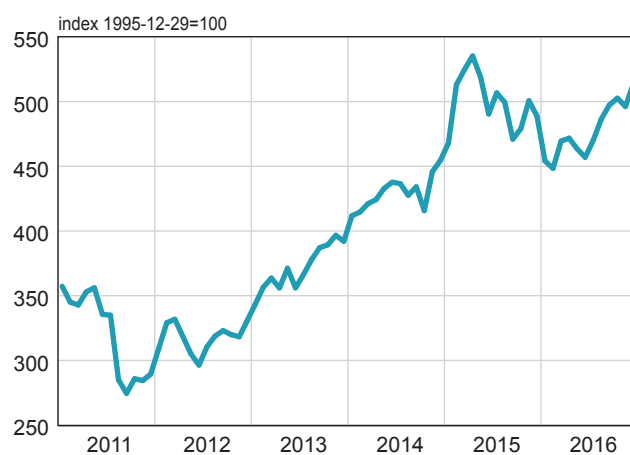
Både de korta och långa amerikanska marknadsräntorna gick upp efter beskedet och noterades till $0,90$ respektive $2,48$ procent. Även dollarn stärktes under perioden handlades i genomsnitt för 9,21 kronor i december.

Uppåt på Stockholmsbörsen

Affärsvärldens generalindex hade vid stängning den 20 december stigit med 3,3 procent under december. Trots en tuff inledning på året har Stockholmsbörsen hittills ökat med 6,1 procent under 2016.

Aktiekurserna

Stockholmsbörsens generalindex, månadsgenomsnitt

Källa: Affärsvärlden

Även börserna ute i Europa verkar få ett bra avslut på året. Frankfurtbørsens DAX-index har hittills stigit med 7,2 procent i december medan Londonbørsens FTSE-index gått upp med 3,8 procent.

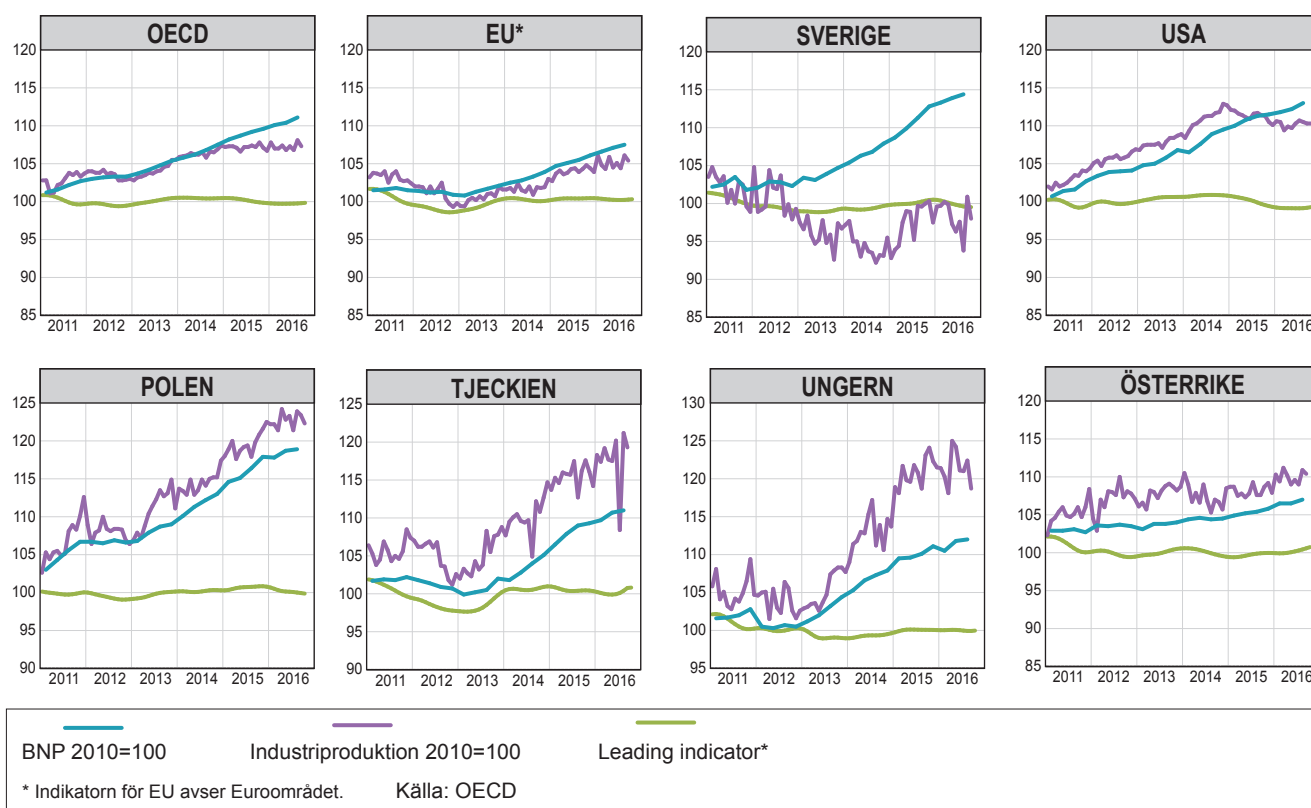
När Fed lämnade sitt räntebesked surnade de amerikanska börserna tillfälligt till. Under månaden har dock både Dow Jones och Nasdaq stigit med 4,5 respektive 3,0 procent var. Hongkongbørsens Hang seng-index har hittills tappat 4,7 procent under december medan Shanghaibörsen har sjunkit med 4,5 procent. I Tokyo har däremot Nikkeiindex stigit med 6,5 procent.

Elin Henriksson och Andreas Hörnqvist, finansmarknadsstatistik

*God Jul och Gott Nytt År
önskar redaktionen*

INTERNATIONELL UTBLICK

Konjunkturindikatorer för några länder och -områden

Efter en period med stark tillväxt dämpades utvecklingen för den tjeckiska ekonomin under fjärde kvartalet 2015. Under 2016 har ekonomin fortsatt växa i en långsammare takt och säsongrensade uppgifter visar att landets BNP steg med 0,3 procent tredje kvartalet. Den tjeckiska industriproduktionen föll tillbaka kraftigt i juli men återhämtade sig månaden därefter. I september minskade återigen produktionen då den backade med 1,6 procent, säsongrensat och jämfört med månaden innan. Utvecklingen sedan årets början visar trots allt på en svagt uppåtgående trend. Den ledande indikatorn pekar samtidigt uppåt och noteringen i oktober låg över den långsiktiga trenden. Det indikerar att den tjeckiska ekonomin kommer att fortsätta växa framöver.

Den ekonomiska utvecklingen för Polen påminner om utvecklingen för den tjeckiska ekonomin. Den kvartalsvisa BNP-tillväxten låg i genomsnitt på över 1 procent under förra året innan tillväxten dämpades i inledningen av 2016. Från andra till tredje kvartalet steg BNP med 0,2 procent i säsongrensade tal. Även industriproduktionen har utvecklats relativt svagt under året med omväxlande upp- och nedgångar, och i oktober låg produktionen på i stort sett samma nivå som i januari. Mätt i årstakt visar dock industriproduktionen positiva tillväxtsiffror och var i oktober 1,2 procent högre än samma månad föregående år. Utvecklingen för den ledande indikatorn visar däremot en nedåtgående trend. Oktobernoteringen låg för andra

månaden i följd under den långsiktiga trenden vilket tyder på en fortsatt dämpad ekonomisk utveckling.

Trots den geopolitiska oron i Ungern har landets ekonomi växt i en relativt stabil takt. Från första kvartalet 2013 och elva kvartal framåt uppvisade landet tillväxt innan ekonomin krympte under första kvartalet i år. Andra kvartalet steg BNP återigen och tredje kvartalet växte BNP med 0,2 procent, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Det återspeglas även i den ungerska industriproduktionen som hittills i år uppvisat stora svängningar. Efter en nedgång under årets första tre månader ökade produktionen kraftigt i april innan den åter föll tillbaka. Därefter har industriproduktionen fortsatt att utvecklas svagt och de senaste månadernas utveckling visar på en nedåtgående trend.

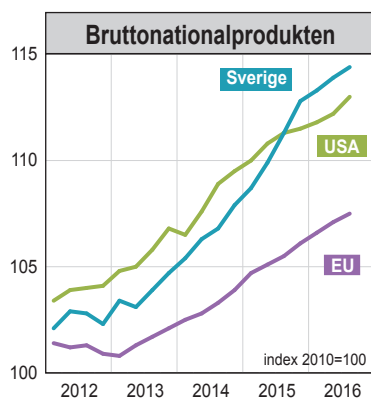
Den ekonomiska utvecklingen i Österrike har varit dämpad de senaste åren men under första kvartalet 2016 växte BNP med 0,7 procent, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Det var den snabbaste tillväxttakten sedan andra kvartalet 2013. Andra kvartalet i år stagnerade dock tillväxten men under tredje kvartalet steg BNP återigen då ekonomin växte med 0,5 procent. Den ledande indikatorn har legat stabilt över den långsiktiga trenden under det senaste halvåret vilket kan indikera att den österrikiska ekonomin kommer att utvecklas positivt framöver.

INTERNATIONELL UTBLICK

Bruttonationalprodukten

EU:s BNP fortsatte att stiga i ungefär samma takt som tidigare tredje kvartalet i år. Korrigerat för säsongvariationer växte BNP med 0,4 procent jämfört med kvartalet innan. Tillväxttakten bland de stora ekonomierna låg ungefär på samma nivå. I Storbritannien mattades tillväxten av något då BNP tredje kvartalet växte med 0,5 procent i säsongrensade tal. I Tyskland dämpades BNP-tillväxten för andra kvartalet i följd och den tyska ekonomin växte med blygsamma 0,2 procent under tredje kvartalet. Den franska ekonomin växte måttligt efter ett svagt andra kvartal då BNP sjönk. Säsongrensade uppgifter visar att landets ekonomi växte med 0,3 procent tredje kvartalet. Bland de större medlemsländerna har den spanska ekonomin växt snabbast under året. Tredje kvartalet var inget undantag och med en tillväxttakt på 0,7 procent växte landets ekonomi fortsatt snabbare än EU-genomsnittet.

I Sverige steg BNP i säsongrensade tal med 0,5 procent

tredje kvartalet, och i Finland och Danmark låg tillväxttakten på 0,4 procent. Den norska ekonomin utvecklades svagast bland de nordiska länderna och landets BNP krympte tredje kvartalet med 0,5 procent, där en nedgång för petroleumverksamheten var den främsta orsaken.

Bruttonationalprodukten

	Index 2010=100	Förändr. från föregående kvartal, %	Förändr. från motsv kv föreg år, %
EU	107,5	0,4	1,8
Danmark	107,9	0,4	1,2
Finland	100,4	0,4	1,6
Frankrike	106,1	0,3	1,1
Spanien	102,4	0,7	3,1
Storbritannien	113,0	0,5	2,3
Sverige	114,4	0,5	2,8
Tyskland	110,1	0,2	1,7
Norge	108,9	-0,5	-1,0
USA	113,0	0,7	1,5
Japan	104,3	0,6	0,9
OECD	110,4	0,6	1,7

Avser tredje kvartalet 2016

Källa: OECD

EU-barometern

EU-kommissionens konjunkturbarometer i november steg svagt med 0,4 enheter till 107,3 för EU och för euroområdet var uppgången 0,1 enheter till 106,5. Att stämmningsläget förbättrades lite mer i EU beror främst på en återhämtning i Storbritannien. I euroområdet var bedömningarna inom byggsektorn mer positiva samtidigt som konsumentförtroendet steg. Inom industrin dämpades stämmningsläget något, medan läget inom tjänstesektorn i stort sett var oförändrad. Frankrike och Spanien noterades för de kraftigaste uppgångarna, medan stämmningsläget försämrades i Tyskland och Italien. Sveriges indikator ökade med 2,1 enheter till 109,4. Konfidensindikatorn inom industrin, tjänstesektorn och byggbranschen bidrog till uppgången medan stämmningsläget försvagades marginellt inom detaljhandeln och bland hushållen.

Internationella ekonomiska indikatorer

		Danmark	Finland	Storbr.	Sverige	Tyskland	USA	EU ¹⁾	OECD
BNP ²⁾									
Förändr. föreg. kv.	%	0,4	0,4	0,5	0,5	0,2	0,7	0,4	0,6
Förändr. 4 kv.	%	1,2	1,6	2,3	2,8	1,7	1,5	1,8	1,7
Industriproduktion ³⁾									
Förändr. föreg. mån.	%	-8,1	2,7	-0,3	-2,9	-1,7	0,0	-0,7	-0,7
Förändr. 12 mån.	%	-4,6	2,8	0,3	-2,0	1,7	-0,9	1,1	0,1
KPI ⁴⁾									
Förändr. föreg. mån.	%	-0,1	0,0	0,2	0,0	0,0	0,2	0,0	0,3
Förändr. 12 mån.	%	0,3	0,7	1,2	1,3	0,7	0,8	0,6	1,4
Arbetslöshet ⁵⁾	%	6,5	8,6	4,7	6,9	4,1	4,6	8,3	6,2
Förändr. föreg. mån.	procentenheter	0,0	-0,1	-0,1	0,2	-0,1	-0,3	-0,1	-0,1
Förändr. 12 mån.	procentenheter	0,5	-0,8	-0,6	-0,3	-0,4	-0,4	-0,8	-0,4
Kort ränta ⁶⁾	%	-0,18	-0,31	0,40	-0,57	-0,31	0,91	-0,31	..
Förändr. föreg. mån.	procentenheter	0,02	0,00	0,00	-0,05	0,00	0,03	0,00	..
Förändr. 12 mån.	procentenheter	-0,04	-0,22	-0,17	-0,20	-0,22	0,54	-0,22	..
Lång ränta ⁷⁾	%	0,32	0,41	1,22	0,43	0,19	2,14	1,01	..
Förändr. föreg. mån.	procentenheter	0,19	0,24	0,28	0,19	0,19	0,38	0,28	..
Förändr. 12 mån.	procentenheter	-0,49	-0,40	-0,72	-0,37	-0,33	-0,12	-0,16	..

1) EU28 men för kort och lång ränta avses euroområdet 2) Tredje kvartalet 3) Sverige och USA oktober, övriga september 4) Harmoniserat konsumentprisindex (HICP) för EU-länderna. USA september, OECD oktober, övriga november 5) Storbritannien augusti, USA november, övriga oktober 6) Korta räntor avser 3-månaders interbankräntor enligt statistik från Eurostat. November 7) November

Källa: OECD, Eurostat

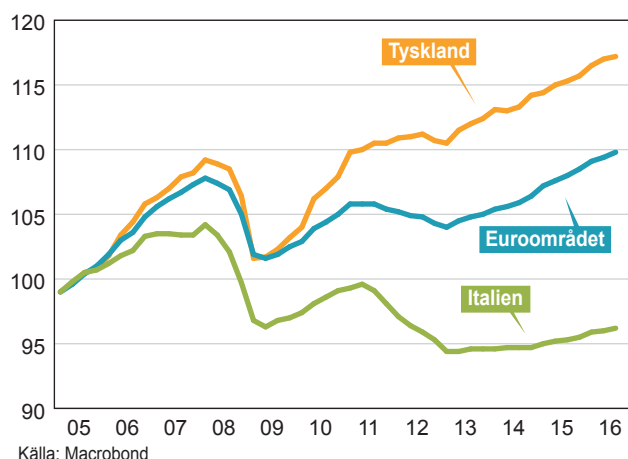
INTERNATIONELL UTBLICK

Svag tillväxt i Italien

Den italienska ekonomin har sedan finanskrisen haft problem på många områden. Det visar sig framförallt genom att tillväxten har varit svag och BNP ligger fortsatt på en lägre nivå än innan krisen bröt ut 2008. Tillväxten för Italiens ekonomi drabbades även hårt vid eurokrisen 2011–2012 då BNP på nytt föll kraftigt och därefter har återhämtningen gått i mycket långsam takt. Den närmast obefintliga tillväxten gör att Italien riskerar att halka allt längre efter den ekonomiska utvecklingen i övriga Europa.

Bruttonationalprodukt

Volymindex 2005=100

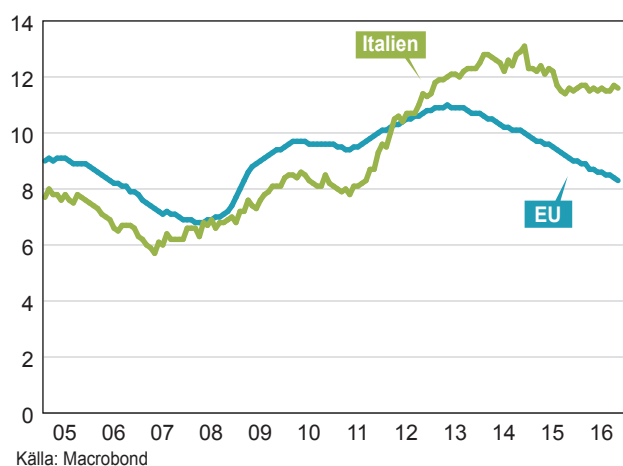

Fortsatt hög arbetslöshet

Det finns ett antal orsaker till att Italien gått svagare än många andra länder det senaste decenniet. En del kan förklaras genom strukturproblem på arbetsmarknaden, låg konkurrenskraft och förhållandevis låg produktivitet.

Arbetslöshet 15–64 år

Procent av arbetskraften

Arbetsmarknaden försvagades rejält i Italien efter finanskrisen där arbetslösheten steg från cirka 6 procent till 13 procent av arbetskraften när den var som högst i slutet av 2014. Därefter har det skett en viss förbättring men arbetslösheten är fortsatt hög i jämförelse med övriga

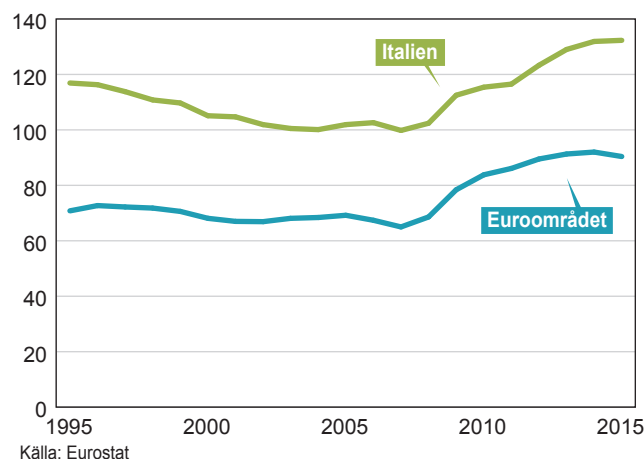
EU. Efter en liten nedgång under fjolåret har den i år stabiliserat sig mellan 11,5 och 12 procent. I EU som helhet började arbetslösheten att falla redan under 2013 och har sedan dess fortsatt att minska i jämn takt och ligger nu strax över 8 procent.

Banksektorn och svaga statsfinanser tynger

Den italienska ekonomin präglas också av en stor offentlig sektor och statsfinanser som går med ständiga underskott. Det har inneburit att den offentliga skulden ökat mer än i de flesta andra länder i Europa. Den offentliga bruttoskulden uppgick 2015 till 132 procent av BNP. Av samtliga EU-länder är det endast Grekland som överträffar detta.

Offentlig bruttoskuld

Procent av BNP

Italien befinner sig för tillfället i ett läge med stor politisk osäkerhet. I början av december hölls en folkomröstning om en ny grundlag som bland annat skulle innebära förändringar av parlamentet. Syftet var främst att underlätta genomförandet av reformer i framtiden. Nejsidan vann dock med stor marginal vilket fick premiärminister Matteo Renzi att avgå. En ny premiärminister, Paolo Gentolini, har nyligen utsetts och han har meddelat att det reformarbete som Renzi påbörjat ska fortsätta som tidigare.

Det mest akuta problemet finns dock för närvarande i den italienska banksektorn. En stor del av bankernas utlåning består av lån där låntagarna inte kan betala tillbaka vilket innebär att bankerna drabbas av kreditförluster. För att undvika kollaps i banksystemet behövs stora kapitaltillskott men det är osäkert från vilket håll dessa medel ska komma. Privata investerare har hittills inte lyckats skjuta till tillräckligt och om den italienska staten går in med kapital för att rädda bankerna, vilket egentligen är emot EU:s regelverk, försvagas de offentliga finanserna ytterligare.

Enligt det regelverk som kom till efter finanskrisen är det bankens fordringsägare som drabbas om banken går i konkurs. Ett sådant scenario skulle kunna innebära att den redan svaga återhämtningen i Italien försämras ytterligare och det finns även risker för spridning till andra länder.

SVENSKA EKONOMISKA INDIKATORER

	Enhet	Basår	Senaste uppgift	Förändring i procent från		
				föreg. månad/ period	samma månad/ period föreg. år	
Ekonomi, allmänt						
BNP	volym	2010=100	3 kv	114,7 ¹⁾	0,5 ¹⁾	2,8
Fast bruttoinvestering	volym	2010=100	3 kv	128,1 ¹⁾	0,0 ¹⁾	6,3
Hushållens konsumtion	volym	2010=100	3 kv	112,1 ¹⁾	0,4 ¹⁾	1,7
Tjänsteproduktion	volym	2010=100	okt	122,1 ¹⁾	0,2 ¹⁾	3,8
Lägenheter, påbörjade, nya	1 000-tal		3 kv	16,3		44
			1–3 kv	48,9		39
Industri						
Produktion	volym	2010=100	okt	105,1	–1 ¹⁾	0
			jan–okt	96,5		2
Omsättning	volym	2010=100	okt	107,4	0 ¹⁾	2
			jan–okt	97,6		3
Orderingång	volym	2010=100	okt	104,5	2 ¹⁾	6
			jan–okt	96,5		0
Kapacitetsutnyttjande	%		3 kv	88,9 ¹⁾	–0,3 ¹⁾²⁾	0,0 ²⁾
Investeringar	mdr kr		3 kv	42,1		–5
			1–3 kv	150,1		3
Utrikeshandel						
Varuexport	mdr kr		okt	102,9	1 ¹⁾	–1
			jan–okt	970,5		–1
Varuimport	mdr kr		okt	105,6	1 ¹⁾	–1
			jan–okt	977,1		1
Handelsnetto	mdr kr		okt	–2,7		
			jan–okt	–6,6		
Bytesbalans	mdr kr		3 kv	56,7		
			1–3 kv	136,9		
Konsumtion						
Detaljhandelns försäljning	volym	2010=100	nov	120,6 ¹⁾	0,9 ¹⁾	3,6
			jan–nov			3,1
Hushållens konsumtionsindikator	volym	2010=100	okt	115,2 ¹⁾	1,1 ¹⁾	3,3
			jan–okt			2,6
Personbilsregistreringar, nya	st		nov	32 396		0
			jan–nov	350 163		7
Consumer Confidence Indicator ³⁾		medelv=100	dec	103,2 ⁴⁾	105,8 ⁴⁾	99,4 ⁴⁾
Priser						
Konsumentprisindex		1980=100	nov	318,1	0,0	1,4
Konsumentprisindex, fast ränta		1987=100	nov	207,8	0,1	1,6
Producentprisindex		2005=100	nov	116,7	1,3	3,6
Exportprisindex		2005=100	nov	112,3	1,5	3,9
Importprisindex		2005=100	nov	109,8	1,0	3,0
Prisindex för inhemsk tillgång		2005=100	nov	115,6	1,0	3,2
Hemmamarknadsprisindex		2005=100	nov	121,6	1,1	3,4
Arbetsmarknad, löner						
Sysselsatta 15–74 år	1 000-tal		nov	4 947		1,5
Arbetslösa 15–74 år	1 000-tal		nov	328		1,0
därav heltidsstuderande	1 000-tal		nov	90		–3,5
Arbetade timmar	10 000-tal		nov	16 450		0,2
Lediga platser, nyanmälda	1 000-tal		nov	101		10,1
Arbetskostnadsindex, industriarbetare		2008 jan=100	sep	122,1		1,8
Timlön, industriarbetare	kr		sep	174,2		1,4
Finansmarknad						
Utlåning till hushåll ⁵⁾	mdr kr		okt	3 493		7,3
Utlåning till icke-finansiella företag ⁵⁾	mdr kr		okt	2 084		6,2
Lång ränta, 10-åriga statsobligationer	%		nov	0,43	0,19 ²⁾	–0,37 ²⁾
Kort ränta, 3-mån statsskuldväxlar	%		nov	–0,79	–0,04 ²⁾	–0,43 ²⁾
Statsskuldens månadsförändring	mdr kr		nov	–16,4		
Valutakurs, TCW-index	18 nov 1992=100		30 nov	135,3	–0,4	4,2

1) Säsongrensade tal 2) Procentenheter 3) Hushållens syn på den egna och den svenska ekonomin 4) Index för resp period 5) Från monetära finansinstitut

Utges av Statistiska centralbyrån, avd för nationalräkenskaper,
Box 24300, 104 51 STOCKHOLM
Tfn 010-479 40 00
Ansvarig utgivare: Ylva Hedén Westerdahl
Redaktör: Johannes Holmberg
Layout: Monica Andersson

Copyright SCB. Citera gärna, men uppge källa.

ISSN 1653-9435

URN:NBN:SE:SCB-2016-A06T11612_pdf (pdf)